

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

rij aan huis of franco per post
binnenland bij vooruitbetaling . f 2.00
voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
zonderlijke nummers. . . . » 0.10
Een abonneert zich voor minstens zes maanden
gaande op den dag der eerste toezending f1.—

Prijs der advertentiën.

Per regel f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan den Voorzitter, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, 7a Heerengracht of aan den Secretaris, M. A. VAN HEEKEREN, 204 Oranje-Nassaustraat, beiden Den Haag.
Voor de Administratie, ook wat betreft Abonnement en Verandering van woonplaats, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 109 Laan Copes v. Cattenb. Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG” Haagspoort 4, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis tusschen onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoedoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.
Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— jaars, (voor het buitenland minstens f 2.50). Zij die f 5 of meer contribuëeren of een lid in één schenken van f 100, zijn donateur (trice).

De ondergeteekende
wonende te _____ wenscht
donateur-trice
lid te worden der Vereeniging „Oost
en West” tegen een jaarlijksche contributie van
f _____ den 190
Handteekening:
Straat of gracht:

Inhoud van dit nummer.
Bij den aanvang van onzen derden jaargang — Mededeelingen. — Oost-Ind. Berichten. — West-Ind. Berichten. — Bederland en Koloniën. — Uit de Bintang-Hindia. — In Vreemde Koloniën. — Eene lezing over Maleische Ezie — Ingezonden. — Boekankondiging. — Voornaamste houd van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië. — Correspondentie — Mail. — Feuilleton

Bij den aanvang van onzen derden jaargang.

Het, als veertiendaagsch blad aangevangen en ter, onder den naam van «Koloniaal Weekblad», voortgezet «Orgaan der Vereeniging Oost en West» gint met dit nummer zijn derden jaargang, en kort woord der Redactie, als terugblik bij ze gelegenheid, zal den lezers zeker welkom zijn. Gedurende zijn tweejarig bestaan, is het blad in zijn program in allen deele trouw gebleven. Het orgaan heeft het de leden op de hoogte gehouden van alles, wat er in de Vereeniging is gegaan. Als nieuwsblad heeft het, zoowel uit Oost- als uit Ned.-West-Indië, iedere week afgene meegedeeld, wat uit een maatschappelijk of wetenswaardigs voorviel. In zijne hoofdtakelen werden beschouwingen geleverd over voornaam koloniale gebeurtenissen en quaestiën in den dag en door het opnemen van ingezonden artikelen, zoowel van de leden van O. en W. als in anderen, die in den kolonialen vooruitgang belang stellen, heeft het aan een ieder de gele-

FEUILLETON.

Eén onder velen.

(Uit de Ind. Echo.)

Een verrukkelijke morgen in de West-mousson. Een belte hemel, van tijd tot tijd komt de zon door, uitgezocht voor een flinke wandeling. De wegen door de kamangs en de galagans langs de sawah zijn juist mooi bebuisbaar, en zoo tijgen wij op weg, om eens een goed einde verkenning uit te gaan. Door de aangename lucht en de poene uitzichten verliet, wandelen wij al door, zonder aan te denken en — zonder te letten op de regen-ppen, die op komen zetten, totdat wij plotseling midden het veld door een hevige regenbui worden overvallen. It nu te doen? Zie, ginds een honderd pas van ons af at een huisje, daar gaan wij schuilen.
Wij treden binnen. „Moeder, mogen wij hier wat blijven ten met den regen?”
„Met alle plezier, njonja, maar, ga niet dáár zitten, want a wordt U even nat als buiten; gaat in dat hoekje daar, te blijft het droog.”
„Ma wij keken rond en gingen in het aangewezen hoekje te een plekje juist groot genoeg voor een kleine baleh- b, de slaapplekts blijkbaar van het oudje, dat hier woont.

genheid gegeven om mede te werken tot het bereiken van het doel, dat de Vereeniging zich heeft gesteld, dat boven ieder nummer van het K. W. met duidelijke, dikke letters staat gedrukt.
Is in den aard van het blad niets veranderd, in den vorm werd echter in het laatste jaar eene nogal belangrijke wijziging gebracht.
Volgens het oorspronkelijk plan, werd iedere week een kort, meestal kritisch, overzicht gegeven van de voornaamste gebeurtenissen, die hoewel buiten onze koloniën plaatsvindende, toch op den gang van zaken daarbinnen van invloed werden geacht. Van verschillende kanten kwam echter de vraag: of bij de beperkte plaatsruimte in het blad, de opname van dat «week-overzicht» wel geraden was. Het moest, meende men, te kort zijn om daarin een duidelijk beeld te kunnen geven van de wereldgebeurtenissen. En werkelijk, dat was ook onze ondervinding.

Toen dan ook de vaardige hand, die het schreef, ons, tot ons leedwezen, kwam te ontvallen, omdat Mr. G. van Slooten Az., die van af de oprichting van het blad Secretaris der Redactie-commissie was, door de drukte van zijn professioneelen werking, verplicht werd zijne functie bij het weekblad neer te leggen, hebben wij geen pogingen gedaan om den opsteller van het weekoverzicht door een ander te vervangen en kwamen tot het besluit, dat de, door het weglaten daarvan, vrijkomende ruimte, nuttig zou kunnen worden gebruikt voor het geven van een wekelijksch overzicht van het voornaamste nieuws uit vreemde koloniën.

Hoewel ongeregeld, hadden wij ook vroeger eene rubriek: «Uit vreemde koloniën», waarboven de schrijfter in den aanvang tot motto nam: «Die zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht». Gedachtig aan dit spreekwoord, meenen wij goed te hebben gedaan, door thans geregeld de mededeeling op te nemen van hetgeen in vreemde koloniën bijzonder voorvalt. Voor zoover wij weten, is er geen ander Nederlandsch periodiek, waarin men dit kan vinden.
Ook onzen lezers in Oost- en West-Indië zal, vrouwen wij, de wijziging welgevallig zijn.

Heeft nu het streven van «Oost en West» om iedere week in een eigen orgaan, de aandacht te vestigen op de belangen van onze bezittingen en koloniën, een werkelijk gunstigen invloed gehad op het meer en meer verspreiden der kennis van Oost- en West-Indië, zooals dat een deel is van het program der 4e Commissie van de Vereeniging, van wie dan ook het voorstel tot het uitgeven van een eigen orgaan oorspronkelijk is uitgegaan?

Wij durven zeggen van ja, want zoowel in woord als in geschrift, kwamen veelvuldige bewijzen tot ons, dat bij menigen onverschillige door het lezen van ons blad de belangstelling in het wel en wee der Indië werd opgewekt of aangewakkerd, maar toch kunnen wij ons niet ontveinzen, dat in een zekeren zin onze verwachting niet geheel is verwezenlijkt. Wij hadden gehoopt, dat door de vaderlandsche pers ons optreden, met welwillendheid, ja zelfs met een zeker welgevalen zou zijn begroet, doch hierin werden wij eenigszins teleurgesteld.

En inderdaad, dit is het eenige plekje, dat droog blijft gedurende den regen. Het overige gedeelte van het dak, dat toch niet al te omvangrijk is, want de maat is hoogstens vier bij vier meters, zit overal vol groote gaten.

„Maar, nènè, hoe komt het, dat je dak er zoo slecht uit ziet en dat in de West-mousson?” „Ja, njonja, het is werkelijk heel slecht, ik kan het zelve niet in orde maken en geld om er hulp bij te halen, heb ik niet.”

„Heb je dan geen zoons, om je te helpen?” „Ada, njonja, maar zij wonen niet hier. Twee zijn er naar Java, twee anderen zijn als koelies naar de mijnen.”

„En krijg je nooit kaba van je zoons?”

„Jawel, ik heb juist een paar maanden geleden bericht gekregen; maar het heeft lang geduurd eer ik wist, waar zij zaten. Dan hoorde ik dat zij naar Krawang waren, dan weer naar den Oedik, maar eindelijk toch hoorde ik, dat zij „sebrang” (*) waren naar een mijn-ontginning”. „En hoe bevalt het hun daar?”

„Ja, njonja, wat zal ik U zeggen! Ze verlangen erg naar huis, maar zij moeten eerst hun schuld afdoen, en dat gaat erg moeilijk; want ze hebben telkens boete te betalen, ook is mijn zoon lang ziek geweest en dan houdt zijn loon op. Als of het van zelf spreekt, berust de oude in haar lot en in dat harer kinderen; maar juist die kalme berusting snijdt ons door het hart.”

Wij blijven nog wat zitten, totdat de regen ophoudt en gaan dan naar buiten en met ons gaat het oudje mede. Zij maakt gebruik van de gelegenheid, dat de grond week is,

(*) Sebrang «beteekent» aan den overkant; hier wordt bedoeld over de zee, op een der andere eilanden.

Al waren wij toch verplicht er bij herhaling op te wijzen, hoe Nederland, en ook een groot deel zijner dagbladders, in belangstelling voor Oost- en West-Indië te kort schoten — een euvel, waaraan de oprichting van ons blad ten deele was te danken — wij traden steeds op als een vriend, waar wij meenden feilen te moeten aantoonen en collegiaal staken wij de hand uit, toen wij onzen arbeid begonnen.

Bij uitzondering slechts, ondervonden wij echter op directe wijze, dat de Ned. pers acht slaat op onze vertoogen. Maar wij zagen, tot onze vreugde, dat — zij het dan ook, dat dit ten deele aan de tijdsomstandigheden is toe te schrijven — sedert ons optreden in tal van Nederlandsche bladen, die vroeger van Oost of West niet taalden, Indische berichten werden opgenomen en Indische belangen bleef. En wij hadden daarbij het voorrecht in de pers, die zich Indië wel aantrekt, hen, die onze heftigste bestrijders waren, toen wij wezen op het doorgaan verslechteren van den economischen toestand op Java, later onze medestanders te zien worden. Ook dit indirect succes geeft ons een zoo groote voldoening, dat wij met lust en moed zullen doorgaan op den ingeslagen weg.

Het Koloniaal Weekblad zal zich ten strengste blijven onthouden van vertoogen, die op ons werk een politieken stempel zouden drukken, maar het zal onversaagd blijven wijzen op economische misslagen, waar het die meent te ontdekken en daarbij den te volgen weg aanwijzen, waar het denkt dit te kunnen doen. Ook zal het niet schromen, om, als dit noodig is, de grenslijn van het economisch-politieke veld over te trekken, wanneer namelijk de zaak, waarover het gaat, in eenigzins belangrijken zin, verband houdt met de actueele of toekomstige welvaart van Oost- of West-Indië.

Wij zullen dus voortgaan, met onze lezers — waaronder wij vooral het aantal zoogenaamde niet-Indiërs gestadig zien toenemen — op de hoogte te houden van wat er in die schoone, ver-verwijderde provinciën van Nederland voorvalt en, geholpen door onze leden, die ook beschrijven zullen, wat ze op 't gebied van land- en volkenkunde zagen, hopen wij door verspreiding van de kennis van onze tropische landen, ook meer en meer liefde er voor op te wekken.

Die leering zal trouwens ook den Indiërs zelve ten goede komen, want hoe luttel weinig toch, weten «Oost» en «West» van elkander!

Bij het begin van onzen derden jaargang zullen wij opnieuw pogen om voor de Vereeniging en voor het «Koloniaal Weekblad» propaganda te maken. Proefnummers zullen door den administrateur worden gezonden overal en aan allen, waar en door wien hij veronderstelt, dat het blad zou moeten worden gelezen.

Het liefst van al zullen wij natuurlijk zien, dat men als donateur of lid der Vereeniging lezer wordt en wij wijzen er dus ook hier op, dat Vereenigingen, Maatschappijen en alle andere lichamen van maatschappelijke aard, donateur of lid van «Oost en West» kunnen worden.

Maar het «Koloniaal Weekblad» bestaat even-

zeer voor hen, die geen roeping mochten gevoelen om tot de Vereeniging toe te treden en ook het steeds stijgende cijfer van abonné's verheugt ons, want het wijst op klimmende belangstelling!

Mededeelingen.

I. Van het Hoofdbestuur:

Aanstaanden Zaterdag 21 dezer wordt dus in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen ten behoeve van ons fonds voor den noodlijdenden Javaan opgevoerd:

Het Poortje of De duivel in Kruimelburg.
Blijspel in 5 bedrijven en een voorspel van
FREDERIK VAN EEDEN.

Wij vertrouwen, dat zoowel de uitvoering zelve, als het goede doel, waarmee ze gegeven wordt, voor onze leden redenen zullen zijn om er heen te gaan en hun vrienden en bekenden aan te sporen, om dit ook te doen.
Wij durven rekenen op nog een kort woord van herinnering door de dagbladders.

II. Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Bij Koninklijk besluit van 28 Februari werd de Gewijzigde Statuten goedgekeurd, zooals ze zijn vastgesteld in de Algemeene Vergadering van 23 Juni jl. Zoodra ze in de Nederlandsche Staatscourant zullen zijn opgenomen, worden ze afgedrukt en te zamen, met een reeds door het Hoofdbestuur goedgekeurd, doch in de eerstvolgende Algemeene Vergadering nog te behandelen Huishoudelijk Reglement der Vereeniging, in boekvorm afgedrukt, om er aan alle donateurs en leden een exemplaar van te doen toekomen.

Om nu ten spoedigste hiertoe te geraken, zal het Dagelijksch Bestuur de Gewone Jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging beleggen in het begin der maand April a.s., de datum zal in het volgende weekblad, met opgave der agenda, aangekondigd worden.

Die vergadering moet echter reeds in overeenstemming met de gewijzigde statuten worden gehouden en daarom brengen wij in herinnering het daarover handelende artikel XV, luidende als volgt:

„Jaarlijks, in het tweede kwartaal, wordt door het Hoofdbestuur de gewone Algemeene Vergadering belegd. Buitengewone Algemeene Vergaderingen hebben plaats, wanneer het Hoofdbestuur dit noodig acht, of wanneer 3 of meer afdelingen, of 2/3 van het aantal leden eener afdeling er schriftelijk om vragen, met opgave van het te behandelen onderwerp.

Het Hoofdbestuur moet in de gewone Algemeene Vergadering:

- 1o. mededeeling doen van de werkzaamheden van het bestuur in het afgelopen jaar en van den toestand der Vereeniging;
- 2o. rekening en verantwoording afleggen over het beheer van de geldmiddelen der Vereeniging;
- 3o. aan de orde stellen de verkiezing van leden voor het Hoofdbestuur en voor de Commissie, te belasten met het onderzoeken der rekening en verantwoording van den penningmeester voor het volgende jaar;
- 4o. ter behandeling voordragen, het door het Hoofdbestuur aan de orde gestelde en de van de Afdelingen tijdig ingekomen voorstellen.

De Afdelingen worden in de Algemeene Vergaderingen vertegenwoordigd door hare afgevaardigden. Ook niet-afgevaardigden, Eerededen, leden en donateurs der Vereeniging hebben toegang tot de Algemeene Vergaderingen en kunnen aan de besprekingen deelnemen.

Stemrecht wordt alleen uitgeoefend door de afgevaardigden der Afdelingen en door den Voorzitter, ook zoo deze niet afgevaardigde is eener afdeling. Het aantal stemmen, namens de afdelingen uit te brengen, bedraagt voor afdelingen beneden de 25 leden en donateurs 1 stem; voor afdelingen

Van 26 tot en met 50 leden en donateurs	2 stemmen
„ 51 „ „ 75 „ „ „	3 „
„ 76 „ „ 100 „ „ „	4 „

en voorts van ieder 100 tal leden en donateurs boven de 100 één stem meer, met dien verstande, dat het getal van 6 stemmen voor eene afdeling niet worde overschreden.”

Zooals hieruit voortvloeit, moeten dus de afdelingen intijds hunne afgevaardigden, c. q. met plaatsvervangende leden, benoemen.

De opgave der namen van de afgevaardigden en van hunne plaatsvervaardigden moet uiterlijk 4 April a. s. door het Dagelijksch Bestuur ontvangen zijn.

In die binnenkort te houden Jaarlijksche Algemeene Vergadering moet de verkiezing plaats hebben van het Hoofdbestuur, dat samengesteld moet zijn overeenkomstig art. VII der Koninklijk goedgekeurde, gewijzigde statuten, dat luidt als volgt:

„De Vereeniging bestaat uit Afdelingen, welke same de rechtspersoon uitmaken.

Zij (de Vereeniging) wordt in en buiten rechter vertegenwoordigd door een hoofdbestuur, bestaande uit minstens 9 leden, waarvan minstens 3 en hoogstens 5 in 's-Gravenhage zullen woonachtig zijn, en waarin iedere afdeling van 50 leden of meer, door minstens één harer leden moet vertegenwoordigd zijn. Uit de 's-Gravenhage gevestigde leden van het Hoofdbestuur

worden door de Algemeene Vergadering benoemd; een Voorzitter, een Secretaris en een Penningmeester, die te zamen het dagelijks Bestuur der Vereeniging vormen.

De leden van het Hoofdbestuur worden gekozen ter gewone Algemeene Vergadering uit de leden en Donateurs; jaarlijks treden, volgens een door het Hoofdbestuur opgemaakte rooster 1/3 zijner leden af, die echter terstond herkiesbaar zijn.

In tusschentijds ontstane vacatures wordt, zoo het Hoofdbestuur vervulling gewenscht acht, door dat bestuur zelf tijdelijk voorzien.

Het Hoofdbestuur draagt aan de Jaarlijksche Algemeene Vergadering voor iedere tusschentijds of volgens rooster ontstane vacature een tweetal candidaten voor; iedere afdeling is verplicht ter vergadering een gelijk aantal candidaten voor elke vacature te stellen.

De leden van het Hoofdbestuur genieten reis- en verblijfskosten ten laste van de kas van het Hoofdbestuur, alléén voor het bijwonen van vergaderingen van het Hoofdbestuur.

Het Hoofdbestuur regelt bij huishoudelijk reglement eigen werkzaamheden en die van het dagelijks Bestuur.

Dit Reglement wordt aan de goedkeuring der Algemeene Vergadering onderworpen.

Een exemplaar van Statuten en Huishoudelijk Reglement zal aan ieder lid worden toegezonden.

Om aan den inhoud van dit artikel te kunnen voldoen, moeten wij van iedere afdeling ontvangen: eene candidatenlijst, waarop voorkomen het dubbele aantal namen van de in het nieuwe Hoofdbestuur te vervullen plaatsen, dat wil dus zeggen minstens zes en hoogstens tien, woonachtig te 's-Gravenhage en verder voor iedere andere afdeling van meer dan 50 leden, buiten 's-Gravenhage twee candidaten.

Die afdelingen zijn:

- Amsterdam.
- Apeldoorn.
- Arnhem.
- Breda.
- Nijmegen.
- Utrecht.
- Rotterdam.

Het spreekt echter wel van zelve, dat de verplichting der afdelingen, om een volledige candidatenlijst te maken, niet verder gaat dan de mogelijkheid. Immers, wanneer b. v. Arnhem zich te weinig plaatselijk bekend verklaart, om b. v. uit de Amsterdamsche ledenlijst twee candidaten te zoeken en die namen blanco laat, dan vermindert dit de wettigheid van de candidatenlijst niet.

Ook die candidatenlijsten zou het Dagelijksch-Bestuur gaarne vóór 1 April a. s. ontvangen.

N. VAN ZUYLEN-TROMP,
President.
G. P. H. H. GONGRIJF,
Penningmeester.
L. P. F. SCHIMPF,
Wvd Secretaris.
Theresiastraat 8, den Haag.

III. Van de afdeling 's-Gravenhage: Jaarlijksche Algemeene Vergadering op Maandag den 30 Maart 1903 des avonds 8 uur in het Gebouw Heerengracht 4.

AGENDA:

1. Verkiezing van het Bestuur.
2. Rekening en verantwoording omtrent het geldelijk beheer.
3. Jaarverslag.
4. Benoeming van een afgevaardigde ter algemeene vergadering van de vereeniging.
5. Opmaking van een candidatenlijst voor het Hoofdbestuur.
6. Wijziging van enkele bepalingen in het huishoudelijk reglement der afdeling, noodig geworden door de wijzigingen in de statuten der vereeniging (goedgekeurd bij K. B. van 23 Februari 1903)

Het Bestuur.

IV. Van de afdeling Utrecht en omstreken: Algemeene Vergadering op Dinsdag 24 Maart 1903, des avonds te half acht in Irene.

Agenda:

1. Voorlezen van notulen en verdere mededeelingen.
2. Het verslag over het jaar 1902.
3. Rekening en verantwoording over 1902.
4. Het kiezen van leden die zitting moeten nemen in het hoofdbestuur.
5. Het kiezen van twee bestuursleden. Aan de beurt van afreden zijn: Mevr. de Wed. J. Weusman-Luitjes, de Heer D. F. Romein.
6. Het behandelen van de door het bestuur aan de orde gestelde en van de leden ingekomen voorstellen.
7. Het kiezen van twee leden verificateurs voor het lopende boekjaar.
8. Rondvraag.

Utrecht, den 17 Maart 1903.

Het Bestuur:
p/a. De Secr.-Penningm.
D. F. ROMÉIN.

V. Van de afdeling Breda en Omstreken: Donderdag avond 26 Maart a. s. lezing over: Indisch Vlechtwerk,

door mejuffrouw THEODORA W. VAN SCHERMBEK, in de bovenzal van het Zuid-Hollandsch Koffiehuys, Grootte markt te Breda - aanvang 8 ure, voor de leden en geïntroduceerden.

Oost-Indische berichten.

Het Departement van Oorlog naar Bandoeng. De nieuwe rechtspraak in de Vorstenlanden. Wittekruijs-kolonie. Het oud-lid van den Raad van N.-I. J. C. Th. Kroessen. Bijdrage aan kweek- en normaalscholen, hoofdonderwijzers en hoofdonderwijzeressen. Het verband tusschen faillissement en opiumregie. De Java-post en Taman Pengatahoewan. Eene aardstorting nabij Padalarang. Overstroming te Soerakarta.

Het departement van Oorlog naar Bandoeng is de titel van een opstel in de *Locomotief*, waaraan het volgende is ontleend:

Reeds zoolang in de vorige eeuw de defensie van N. I. aan de orde is, is de overbrenging meer landwaarts in van de centrale militaire bureaux ter sprake gebracht, overtuigd als men is dat het verkeerd moet geacht worden, dat het hart van het militaire gezag in eene zoo blootgestelde plaats als Batavia is gevestigd en dat dit daarom kans loopt reeds kort na het uitbreken van den oorlog verlamd te worden.

Welk stelsel in de laatste vijftig jaren ook als 't ware werd aangenomen, binnen het kader daarvan

werd altijd het plan aangetroffen om het D. v. O. naar het oostelijke gedeelte van de Preanger-regentschappen te verplaatsen en het alzoo te behoeden voor het ongeluk van tegelijk met Batavia in handen van den vijand te vallen.

Dat zulks nimmer tot een begin van uitvoering is gekomen, is alléén toe te schrijven aan de omstandigheid dat de maatregel door den bouw van bureaux van zeven - thans acht - afdelingen van het militaire departement, door de oprichting van lokalen voor de reusachtig groote archieven en ten slotte door de noodzakelijkheid van het maken van huizen voor generaal-, hoofd- en subalterne officieren zoo'n ongehoorde massa geld zou kosten, dat er zelfs in de rijkste tijden voor teruggedeinsd werd. Daarbij kwam, dat aan de kosten van het maken van eene nieuwe installatie in de Preanger-regentschappen nog de schade verbonden was, dat eene groote hoeveelheid dure en goede gelegenheden te Batavia zouden vrijkomen en daar vellicht aan verval en waardevermindering zouden moeten worden prijsgegeven.

Dit een en ander was oorzaak dat van die overbrenging van het militaire departement steeds niets kwam, daar men de verantwoordelijkheid van zulk een besluit niet aandurfde en zich steeds vleide met de gedachte dat het nog tijdig genoeg was, als de oorlog verklaard was en het vijandelijke escader voor de kust lag, het departement van oorlog naar de Preanger-regentschappen overtebrengen.

Ongelooflijk schijnt deze gedachte als men nagaat, dat, bij het uitbreken van een oorlog, in de eerste plaats beslag zal moeten worden gelegd op de treinen voor den overvoer van troepen van en naar Batavia, dat artillerie en cavalerie, geleid op de capaciteit van locomotieven in bergterrein, slechts met kleine afdelingen tegelijkertijd kunnen worden aangebracht en dat bij de troepen nog aanzienlijke hoeveelheden, dadelijk na de mobilisatie noodige, bagage, munitie, levensmiddelen, hospitaalgooieren, furnituren enz. behooren, tengevolge waarvan men al heel tevreden zal mogen zijn als de troepen en hun treinen op de aangenomen dagen de voor de verdediging aangenomen stellingen zullen hebben ingenomen.

Daarom acht de schrijver van dit opstel de overbrenging in tijd van vrede van het D. v. O. naar het binnenland, 't zij naar Bandoeng of elders, urgent, maar beveelt hij eerst eene kolossale opruiming aan van de archieven van sommige afdelingen, waardoor eerst met eenige zekerheid de ruimte en de kosten kunnen geraamd worden, die voor de archieven van de centrale militaire bureaux vereischt worden.

Uit het vorenstaande blijkt wel, zegt de schrijver, dat overbrenging van het D. v. O. naar eene andere, meer in het binnenland gelegen, plaats gemakkelijker gezegd dan gedaan is en zoo er al ooit iets van komt, in elk geval vele jaren en ontzaglijk veel geld zal kosten.

Wanneer wij eens nagaan, welke zaken naar het binnenland vervoerd moeten worden, die beter niet in handen van den vijand zijn, dan is het einde niet te overzien. Is het bijv. niet te dwaas, dat het arsenaal midden in Weltevreden ligt en wat nog erger is, de stapelmagazijnen van de genie en de administratie vlak bij de kust in de benedenstad gevonden worden?

Voor al de inhoud van het groote, bij het station van de voormalige Oosterspoorwegmaatschappij gelegen, centraal-magazijn van kleeding en uitrusting kan den vijand onberekenbare diensten bewijzen, terwijl wij dien inhoud juist zouden verliezen, op een oogenblik dat alle aanvoeren uit Nederland gestaakt worden en we voor onze troepen kleeding en uitrusting hoog noodig hebben.

Bovendien wordt in het administratie-magazijn gewoonlijk nog een aanzienlijke voorraad conserven gevonden, die in tijd van oorlog in de magen van onze landsverdedigers tehuis behooren, maar wanneer ze niet tijdig door ons worden weggehaald, ten slotte in die van de tegenpartij zullen terecht komen. Groote magazijnen zullen in het binnenland moeten verrijzen, alvorens men kan denken aan het opbergen van alles, wat in het magazijn van oorlog voorhanden is en door den vijand ten onzen nadeele zou kunnen worden aangewend, zonder nog te spreken van het geld, dat in de kelders van de Javasche bank is opgeborgen en van den nervus rerum, dien wij vóór alles behoeven, om den strijd met succes te kunnen volhouden en van den artillerie-constructiewinkel en de pyrotechnie, die te Soerabaja zoo slecht mogelijk gelegen zijn.

Nadat men reeds geruimen tijd in de residentie Soerakarta de invoering van de reorganisatie van het rechtswezen heeft tegemoet gezien, is het thans een feit dat de rechtspraak in de beide Vorstenlanden voor goed in handen van het gouvernement - is gekomen.

In aanmerking genomen de eigenaardige rechtsbegrippen en gewoonten der Solosche Javanen - in Djokja toch is de crimineele rechtspraak reeds in handen van het gouvernement is het begrijpelijk dat tal van moeilijkheden van allerlei aard zijn overwonnen moeten worden bij de opheffing van den tegenwoordigen residentieraad en de oprichting van landraden.

Verscheidene wetten en bepalingen van den Soesoehoenan, volgens welke voorheen werd rechtgesproken, zijn op 1 Maart ingetrokken, om plaats te maken voor het z. g. inlandsche reglement, waarnaar de landraad de aan dezen onderworpen zaken berecht.

Volgens eene correspondentie uit Solo aan de *Sem. Ct.* zal met de nieuwe rechtspraak een einde komen aan veel „geknoei”, waartoe de behandeling door die Solosche rechtbanken aanleiding heeft gegeven en eene gezonden rechtspraak in de plaats treden van de middeleeuwsche vonnissen, welke de deur hebben geopend voor verscheiden grieven en bezwaren, daar geen hooger beroep daarvan bestond om daaraan te gemoet te komen.

Aan de *Java Ct.* ontleenen wij het bericht der invoering van landraden in de residenties Soerakarta en Djokjakarta, van de intrekking der bestaande verordeningen betreffende het rechtswezen en van de opheffing der in die gewesten bestaande rechtbanken en gerechten, behoudens de uitzondering dat geene verandering wordt gebracht in de instelling en rechtsbevoegdheid van de rechtbank en gerechten voor burgerlijke zaken tegen de onderdanen des sultans van Djokjakarta en dat voor die onderdanen de Soerambi gehandhaafd blijft, doch alleen voor de berechting van echtscheiding ten verzoeke der vrouw tegen den wil van haar man (rapak), zullende van de beslissing dezer rechtbank hooger beroep zijn toegelaten op den rijksbestierder en van diens uitspraak op den sultan. Onderdanen des sultans, die tezamen met gouvernementsonderdanen wettig in een civiel geding gedaagd zijn, staan voor denzelfden rechter als die gouvernementsonderdanen terecht.

Het reglement op de rechterlijke organisatie en het beleid der Justitie in N. I. en het K. B. van 19 Jan. 1882 no. 24 (St. bl. no. 152) zijn op de residenties Soerakarta en Djokjakarta van toepassing, behoudens de in het vorige artikel opgenomen uitzonderingen en de hier volgende bepalingen:

§ 1. Aan de kennisneming en beslissing van den soesoehoenan van Soerakarta en de hoofden van de Mangkoe Negorosche- en Pakoe Alamsche huizen, ieder voor zooveel hem aangaat, zijn onderworpen de straf- en burgerlijke zaken:

- a. tegen de wettige en onwettige vrouwen van den geregerenden vorst;
- b. tegen de wettige vrouwen van de geregeerd hebbende vorsten;
- c. tegen de bloed- en wettig aangehuwde verwanten van de geregeerde of geregeerd hebbende vorsten tot en met den vierden graad ingesloten;
- d. tegen den rijksbestierder, de boepati's najoko en hun wettige vrouwen.

Aan de kennisneming en beslissing van den Sultan van Djokjakarta zijn onderworpen de straf- en burgerlijke zaken:

- a. tegen de wettige en onwettige vrouwen van den geregerenden vorst en van de geregeerd hebbende vorsten;
- b. tegen de bloed- en wettig aangehuwde verwanten van de geregeerde of geregeerd hebbende vorsten tot en met den vierden graad ingesloten;
- c. tegen den rijksbestierder, den hoofd-penghoeloe, de boepati's najoko, den boepathi kadipaten, hun wettige en onwettige vrouwen en tegen de njai's rio wedono keparak;
- d. tegen de onwettige vrouwen van den kroonprins, van in leven zijnde bloedverwanten van de geregeerde of geregeerd hebbende vorsten, die den titel van pangaran voeren, en van overleden pangarans poetro.

De in de vorige alinea's van deze paragraaf bedoelde rechtspraak wordt uitgevoerd in overleg met het hoofd van gewestelijk bestuur.

De bepaling van art. 4 en van art. 179 van het reglement op de rechterlijke organisatie en het beleid der Justitie in N.-I. zijn ten deze niet toepasselijk.

Verder komen in het genoemde besluit nog acht paragrafen voor, waarbij bepaald wordt wie als regenten, districtshoofden en andere inlandsche hoofden worden aangemerkt, wie als leden van de landraden worden aangewezen, waar de district- en regentschaps-gerechten gezeteld zijn enz. enz.

De laatste paragraaf bepaalt dat in de residentie Djokjakarta ter hoofdplaats een landraad gevestigd is, wiens rechtsgebied zich uitstrekt over het geheele gewest.

Uit Salatiga verneemt het *Bat. Nbl.* dat het de Wittekruijskolonie tegenwoordig naar wensch schijnt te gaan, hoewel volgens den heer van Emmerik het doel der kolonie nog niet begrepen wordt. Immers waren in den laatsten tijd uit de omstreken zieke inlanders naar hem toegezonden, die reeds zoo zwaar ziek waren, dat zij kort na aankomst stierven. Eene volledige ziekenbehandeling voor ernstige ziekten kan hij natuurlijk niet geven, daar hij niet kan beschikken over voldoende geneeskundige hulp.

Alleen gewonden en gebrekkigen kan hij opnemen en die vinden daar ook eene zorgvuldige verpleging. De heer v. E. maakt plannen voor den bouw van een tweede hospitaal, dat een weinig meer zal beantwoorden aan de eischen der hygiëne.

Hij houdt overigens nog maar steeds het oog gevestigd op emigratie, hetzij naar de Preanger, hetzij naar Sumatra.

Wij wenschen den heer van Emmerik het meeste succes toe met zijn schoonen en belangeloozen arbeid en hopen dat al zijne verwachtingen in de toekomst mogen vervuld worden.

De *Javabode* wijdt een uitvoerig hoofdartikel aan het naar Nederland vertrokken oud-lid van den raad van Indië J. C. Th. Kroessen, waaraan wij het volgende ontleenen:

„In een onderhoud, dat de heer Kroessen ons enkele dagen vóór zijn vertrek verleende, wierp deze een blik op het javaanische volksleven van nu en van een 40 jaren geleden, toen hij stond aan het begin van zijne loopbaan. Verplichte cultuurdiensten en pantjendiensten drukten toen loodzwaar op den kleinen man, vooral de laatste, een regent had toen aanspraak op 100 pantjens daags, een resident op 40 en een controleur op 7. Eetlijke dagreizen moesten die menschen soms afleggen om die diensten te komen verrichten en aan betaalden arbeid dacht niemand. Dat, ondanks de aanzienlijke verbetering in de oeconomische toestanden, die welvaart van den inlander zoo in het ooglopend is achteruitgegaan, wijt de heer Kroessen, evenals de ingenieur Homan van der Heijden, aan de kolossale toename der bevolking, waarmede de vermeerdering der bouwvelden geen gelijkjen tred heeft gehouden.

Daarom ook is hij altijd een voorstander geweest van de hervatting der irrigatie-werken in de Solo-vallei, ook al stond de rentabiliteit der werken niet ten volle vast. Konden de daarvoor noodige gelden niet uit de gewone middelen worden gevonden, dan zou de heer Kroessen er niet het minste bezwaar in zien om daarvoor te leenen, ook omdat het in ieder geval onbillijk is te achten, het tegenwoordige geslacht te belasten met de uitgaven, waarvan nog na lange jaren de voordeelen zouden worden genoten door de nakomelingschap.

De beste jaren van mijn leven heb ik onder de javaanische bevolking doorgebracht, sprak de heer Kroessen en ik verlaat haar in de vaste overtuiging dat zij het in vele opzichten beter heeft dan 40 jaren geleden; aan opperbestuur en volksvertegenwoordiging de taak haar verder voort te helpen en te zorgen dat de middelen van bestaan in gelijke mate ontwikkeld worden met den aanwas der bevolking.

Dat de regering daarbij ten volle zal kunnen rekenen op den ijver en de toewijding harer ambtenaren, behoeft nauwelijks gezegd te worden. Om die middelen van bestaan in het leven te roepen, zal geld noodig zijn, veel geld, maar ook dat zal er wel komen.”

De *Javabode* wenscht den optimistischen heer Kroessen toe dat zijn wenschen vervuld mogen worden, dat hem in het Vaderland een rustige oude dag moge beschoren zijn en dat vele jonge ambtenaren hem tot voorbeeld zullen nemen in hun loopbaan.

In de *Jav. Ct.* komt een G. B. voor, waarbij regelen en voorwaarden worden vastgesteld, volgens welke eene bijdrage uit 's-Lands kas kan worden verleend aan kweekscholen, normaalscholen en hoofdonderwijzers en hoofdonderwijzeressen, voor het opleiden van mannelijke personen, ter verkrijging van de acte van bekwaamheid als onderwijzer, bedoeld in Stbl. 1894 no. 192.

Het faillissement van een, meer dan een kwart eeuw als zeer solied bekend staand, Chineesch huis te Semarang heeft bij de crediteuren niet weinig opschudding verwekt.

Het huis Ko Pie Swrie handelde in katoentjes, kramen en enz. en zou zeker niet in moeilijkheden zijn gekomen, wanneer het zich uitsluitend met import-artikelen had beziggehouden; de omzet zou, hoewel niet schitterend, toch voldoende geweest zijn om de zaak tot betere tijden aan te houden. Men meende echter grootere zaken te moeten doen en waagde zich

ook aan export van kapok en copra met het gevolg bovengenoemd.

Volgens den heer G. Stoll, den van dag-tot-dag schrijver in de *Locomotief*, die een ouden chineeschen sobat ter zake heeft geïnterviewd, zou dit faillissement de voorlooper zijn van meerdere groote of kleine handelsongelukken, als een onafwijsbaar gevolg van de invoering der opiumregie.

Het verband tusschen faillissement en opiumregie verklaarde die Chinees op de volgende wijze:

„Overal waar de regie wordt ingevoerd, worden de Chinezen streng van de binnenlanden geweerd. Dit is een treurige geschiedenis, maar van de regering goed gezien, want liet zij den Chinezen in de desa's vrij spel, dan zou de regie failliet gaan en met dat doel werd ze ongetwijfeld niet ingevoerd.

De chineesche handel lijdt door die beperkende bepaling niet onbelangrijk, het directe afzetgebied verkleint, men heeft nu een vierde, zelfs vijfde hand noodig om tot de verbruikers te kunnen reiken. Die tusschenpersonen zijn niet altijd puike betalers, integendeel, van het verbot, dat hun crediteuren belet hen in hun eigen holen op te zoeken, weten zij zeer goed partij te trekken, zoodat het innen van de gelden met uiterst veel moeilijkheden en risico gepaard gaat.

Met den minderen afzet als gevolg van het beperkt gebied, komt nog iets anders kijken, dat de spoeling nog dunner maakt.

„De invoering van de regie heeft de opiumpacht doen ophouden, duizenden chinezen zijn daardoor buiten verdiensten gekomen, slechts een heel klein percentage vond emploef bij de houtaankappen en rijststellers, de rest hoopte zich in de gewestelijke en afdelingshoofdplaatsen op. Daar werpen de verjaagden zich, om aan een bestaan te komen, ook op den handel, waarvoor eigenlijk reeds handen te veel zijn. De handel alleen in, bij importhuizen betrokken, katoentjes en kramen kon niet meer volstaan en wegens de groote concurrentie en wegens de belangrijke verminderde koopkracht van de bevolking, men zocht een uitweg en vond dien in den exporthandel van luiden, kapok, copra, enz., welke artikelen men weer voor een groot deel door tusschenkomst van anderen van den producent moest betrekken.

Hoer meer residenties voor de opiumregie worden opengesteld, hoe grooter afmetingen de wanverhouding tusschen importeur, tweede tot nde hand en consument zal aannemen, hoe moeilijker het voor de chinezen zal zijn om in hun onderhoud te voorzien.

Tot nog toe worden van regeringswege geen maatregelen getroffen om te voorkomen dat op een gegeven oogenblik duizenden en duizenden Chinezen zonder broodwinning zullen zijn, integendeel nog steeds staat Java open voor elken Chinees, die in zijn vaderland niet te eten heeft en hier zijn (on)geluk wil komen beproeven.

Wegens gemis van een burgerlijken stand en het niet opeischen bij den dood van geïmporteerde Chinezen van hun soerat ongdij (vergunning tot verblijf) wordt met die papieren erg geknoeid en krijgen Singk's zulke documenten in hun bezit, die zij langs wettelijken weg nooit machtig zouden kunnen worden.

De regering zal, om te voorkomen dat deze zeer ongewenschte toestand een ernstig karakter aanneemt en ten laatste eene ramp zou kunnen worden, Java zoo spoedig mogelijk voor Chinesche emigratie moeten sluiten.

„Ik twijfel geen oogenblik aan het nut der Chinezen als tweedehands handelaren maar zooda in alles schaadte overloed ook in deze quaestie.

De buitenbezittingen daarentegen kunnen veel van dat importartikel verdragen.

Daar behoef niet elke Chinees handelaar of pachter te zijn, daar kan hij ook het landbouw-bedrijf uitoefenen.

Zoelang Java niet op groote schaal van zijn overbevolking wordt ontlast, ten nutte van die buitenbezittingen, richte men de Chinesche emigratie uitsluitend daarheen en spare Java voor hongerende Chinezen.”

Te Buitenzorg zal eerstdaags een weekblad, de *Javapost* en te Batavia een maandschrift, *Taman Pengatahoewan*, verschijnen.

Hoewel de richting van het eerste blad beslist clericaal zal zijn, zullen daarin echter geen zuiver theologische quaesties worden behandeld, evenmin iets daarin worden opgenomen, dat aanstoot aan andersdenkenden zou kunnen geven of wel dezen grieven.

Als hoofdredacteur zal optreden de heer W. H. Bogaardt, een veelzijdig ontwikkeld man, die, volgens de *Sem. Ct.* uitmunt door groote verdraagzaamheid en als schrijver een goeden naam bezit.

Het maandschrift zal geregeerd worden door Raden Mas Tirtio Adhwinoto, djaksa van Bandjarnegara, die vroeger geruimen tijd onder professor Treub werkzaam is geweest in 's-Lands plantentuin te Buitenzorg. Het heeft ten doel praktische kennis omtrent tuin- en landbouw onder de inlanders te verspreiden.

Uit Bandoeng werd dato 17 Februari aan de *Javabode* geseind:

Gisteren heeft nabij Padalarang op de in aanleg zijnde spoorweglijn naar Krawang tusschen piket 60 en 80 eene aardstorting plaats gehad van een hoogte van 20 meters over eene lengte van 100 meters, waarbij 85 koelies bedolven werden. Reeds zijn drie hunner als lijken weggehaald.

De assistent-resident, de regent en dr. Westhoff van Bandoeng waren spoedig op de plaats van het onheil om zooveel mogelijk hulp te verleenen.

Onder dagteekening van 17 Februari werd uit Soerakarta aan de *Javabode* geseind:

Gisteravond werden de ingezetenen dezer plaats verrast door eene overstroming. In een ommezien stond de plaats blank; in de woningen der Europeanen staat het water een meter hoog, die der inlanders staan geheel onder water; de bewoners vluchten op de daken, het verlies van have en goed betreurende. De Bengawan en de Pepeh bandjirren nog.

Het verkeer langs de straten wordt in vaartuigen onderhouden.

De *Javabode* schrijft:

„Nu eindelijk de regens met volle kracht zijn doorgelopen, komen uit allerlei oorden van Indië berichten van rampen, veroorzaakt door watersnood. Vooral het geval te Solo is ergerlijk. Bij herhaling werd daar een ingenieur van den waterstaat heengezonden om een afvoersysteem te ontwerpen en even vaak werden die plannen weer onder het loodje gelegd. De verantwoordelijkheid voor deze overstroming rust op de Regering, die behoort te worden voorgelicht hoe zij te voorkomen zou zijn geweest. Voor zulke werken moet geld zijn.”

West-Indische Berichten.

Zoo nu en dan wordt in de Surinaamsche bladen een lans gebroken voor de wenschelijkheid, ja noodzakelijkheid om de Saramacca en Coppename binnen door met elkander in verbinding te brengen door middel van een Kanaal. De *Surinamer* wijdt aan dit belangrijk vraagstuk een artikel waaraan wij een en ander ontleenen.

Hoewel de twee rivieren om zoo te zeggen naast

elkaar in zee uitmondend, behoort het omvaren buitengaats van de strook, — de *Punt*, — die hen scheidt tot de steeds gevaarlijke ondernemingen.

De zee is er veelal zeer onstuimig, terwijl de modderbank, een verlening in zee van de *Punt* zich steeds meer en meer uitbreidt.

„Hoevele menschenoffers”, schrijft D. S., „heeft de zee-punt reeds geëischt. Hoevele schatten aan hout en balata reeds verzwoegen. Hoe dikwijls gebeurt het niet dat men dagen lang op goed water wachten moet, vóór men de „Punt” durft over te steken.

Menigmaal gebeurt het, dat men na herhaalde vergeefse pogingen het moet opgeven, en onverrichter zake wederom naar huis terugkeeren.

En toch hoe schoon is het land van Coppename! Rijke bossen, maagdelijke en vruchtbare gronden, welke slechts op ontginning wachten, om duizendmaal den vruchten arbeid te beloonen.

Wij zijn overtuigd, dat door een betere en gemakkelijker communicatie in het leven te roepen, een tijd van welvaart en voorspoed voor dat thans nog verlaten distrikt zal aanbrenken. Aan beide oevers der Coppename-rivier zullen gronden worden aangevraagd en verkregen, zoodat de bevolking, die thans, behalve Indianen en boschnegers slechts enkele gezinnen telt, spoedig in zieltal zal toenemen. Op den linkerover kunnen de gronden gemakkelijk met Coronie verbonden worden door een communicatie-weg. Op den rechterover zijn nu reeds eenige gronden uitgegeven boven Batavia en meer benedenwaarts biedt de Coeswijne gelegenheid te over voor landbouw, veeteelt en houthandel. Ook de balata-industrie in Coppename is belangrijk.

Het is daarom van het grootste belang om de Saramacca-rivier binnen door met de Coppename-rivier te verbinden.

Deze verbinding zou verkregen kunnen worden door twee kreken, de *Sorker* of *Borfeldkreek* die in de Saramacca uitmondt en de *Borfeldkreek* die in de Coeswijne, (een zijrivier van de Coppename) valt door een kanaal in elkaar te loen loopen.

Door de heer Bruyning werd van Bestuurswege een onderzoek ingesteld, waaroer D. S. t volgende zegt: „Maar helaas! ook hiervan is tot heden toe niets gekomen... omdat de som, voor dat werk noodzakelijk, te aanzienlijk geoordeeld werd.

Zoo lezen wij in de M. v. A. van de Koloniale Begroeting voor 1903:

Art. 87. In 1900 en 1901 werd de mogelijkheid overwogen om een verbindingsweg te maken tusschen de Saramacca en de Coppename. Aan een houtwerker D. G. Bruyning werd een plaatselijk onderzoek opgedragen, die in het laatst van 1900 een verkenningsocht ondernam en een tracé kapt van Coeswijne over de Liengakreek naar de Saramacca. Hoewel het terrein voor den aanleg van een waterweg geen groote bezwaren scheen op te leveren, moest van het plan worden afgezien met het oog op de hooge kosten, die met de uitvoering daarvan gepaard zouden gaan, door den Chef van het Bouwdepartement globaal geraamd op flm. f 24000.—, waarvoor nog slechts een smal kanaaltje zoude verkregen worden, dat door het uitstroomende water verbreed en verdiept zoude moeten worden.

Is echter de reden, waarom het plan werd opgeheven, wel gegrond? Ons inziens is zij datgeenszins. Het geld voor dat werk besteed zou honderdvoudig worden terugverkregen. Een groot gedeelte der kolonie, thans om zoo te zeggen afgescheiden van het bewoonde gedeelte, zou in een welvarende streek kunnen worden herschapen.

Indien wij ronduit onze meening mogen zeggen, dan schrijven wij het niet doorgaan van het voorgenomen plan toe alleen aan gebrek aan initiatief en werkkraft, welke de laatste jaren van het vorige Bestuur heeft gekenmerkt.

Het geld, voor eene doorsnede tusschen de Coppename- en Saramacca-rivieren besteed, zal meer doel hebben, dan voor menig ander werk.

Moge dan spoedig een zoo nuttig en noodzakelijk werk onder het huidige Bestuur ten uitvoer worden geleid!”

Onze West deelt mee, dat zorgvuldige hygiënische maatregelen voor de reis van de heeren van Loon en Gouka naar het Lawagegebied zullen genomen worden.

Het voornemen bestaat onder meer een muskietenkamer mede te nemen, d. w. z. een klein vertrek van gaas, waarin men zich 's avonds voor de steken van de muskieten zal kunnen vrijwaren. — Deze maatregel tegen malaria, worden door den heer Thomassen, leider van goudbaggerproeven in Saramacca reeds sedert eenigen tijd met succes toegepast.

Terwijl het personeel meerendeels door malaria werd aangetast, bleef de leider weder verschoond. Op vroegere reizen naar de goudvelden laboreerde de heer Thomassen steeds aan malaria. — Een bemoedigende uitkomst voor Prof. van Loon, die, naar wij meenen te weten, in Oost-Indië veel van malaria aanvallen te leiden heeft gehad.

De heer Loth, gouvernementslandmeter, die onlangs de Coppename-expeditie meemaakte en ontelbare reizen naar Suriname binnenlanden achter den rug heeft, zal ook deel uitmaken van de expeditie tot exploratie van het Lawagegebied.

Vóór de reis naar de binnenlanden te aanvaarden, zullen de heeren van Loon en Gouka den Gouverneur vergezellen op een tocht naar post Republiek in het Paradijstrik, waaraan ook de Chef van het Bouwdepartement, de Gouvernements Sekretaris en de Administrateur van Financiën deelnemen; welke reis wel in verband zal staan met de plannen omtrent Para zoodra de spoorweg daarheen geleid zal zijn.

Later zal de Gouverneur een bezoek brengen aan de Boven-Saramacca, om het goudbaggeren, dat daar onder leiding van den heer H. Thomassen plaats vindt in oogenschouw te nemen, en het terrein van de voormalige *Witte Water Placer* waar, onder Amerikaanse leiding, reusachtige installaties voor machinale exploitatie in aanleg zijn, te bezoeken.

Een impopulaire ontwerp-verordening is, door den Gouverneur ingetrokken. Wij bedoelen de 40 openpenen op de huurwaarde der woningen met het doel om gelden te verkrijgen, welke voor de straatverbetering noodzakelijk zijn.

Dit ontwerp vóór een jaar door den vorigen Gouverneur ingediend, ondervond algemeene afkeuring, zoo bij de bevolking, als bij de Surinaamsche pers. Geen wonder! De huishuur, niet alleen voor den minderen man, maar ook voor den middenstand een ware marteling, zou door dien maatregel nog hooger worden dan zij thans reeds is. Het huisjesmelkers-systeem, in Suriname zoozeer in zwang, zou daardoor geenszins zijn tegengegaan, integendeel nog zwaarder de bevolking drukken.

De Gouverneur heeft een populaire daad verricht, door een zoo impopulair ontwerp de paperassenmand in te stoppen.

Blijkens een partikulier schrijven van Dr. van Cappelle, kan de verhandeling van Prof. van Bemmelen over de chemische samenstelling der Surinaamsche plantagegronden spoedig worden tegemoet gezien. Men weet, dat de monsters gronden voor dit chemisch onderzoek door Dr. van Cappelle tijdens zijn verblijf in Suriname werden verzameld. De verhandeling van Prof. van Bemmelen zal voor toekomstige analyses van groot belang zijn.

Naar wij uit enkele Surinaamsche bladen lezen, zijn voor 't jaar 1903 niet meer dan 300 immigranten door de plantages aangevraagd en wel uitsluitend Javanen, geen enkele Britsch-Indiër.

Moederland en Koloniën.

In de, den 11den Maart gehouden algemeene vergadering dezer vereeniging, werd de behandeling van het Ontwerp-Kolonial-Program voortgezet.

Hieraan ging echter vooraf de beraadslaging over eene, naar aanleiding van de Nota aan de Tweede Kamer van den minister van koloniën dd. 21 Febr. II., door den heer Mr. C. Th. van Deventer voorgestelde motie van dankbaarheid, doch onvoldaanheid der vereeniging over de, door de regering aan Indië toegepaste, financiële hulp.

De motie werd door den voorsteller ampel toegelicht. Ja, tot onze groote verbazing, bleek het zelfs noodig om den inhoud der ministerieele nota, door de bladen anders toch voldoende wereldkundig gemaakt, nog eens in den breede uiteen te zetten.

Er deed zich slechts één bestrijder op: de heer Fokkens, die, hoewel geheel instemmende met den inhoud der motie, om opportuniteitsredenen meende te moeten waarschuwen tegen een al te dringend verlangen naar meer, dat ten deze geformuleerd was in den uit te spreken wensch, dat de Volksvertegenwoordiging zou trachten de regering tot grotere concessien te bewegen als eindelijk afrekening met Indië, in het bijzonder bij wijze van volledige kwijting der Eereschuld, door overneming ten laste van Nederland van de leeningen van 1888 en 1898.

Toelichting en discussie namen een vrij aanmerkelijk gedeelte van den tijd der vergadering in beslag, zoodat het te voorzien was, dat B. IV. van het Ontwerp-Program, waarbij de voorzitter, de heer van der Kemp, had toegezegd het een en ander over de lijdensgeschiedenis van het hospitaal voor besmettelijke ziekten te Soerabaia mede te deelen, dien avond niet meer in behandeling zou komen.

De vergadering zou dan het relaas hebben gemist van een zeer leerrijk voorbeeld uit de koloniale geschiedenis van den laatsten tijd, waaruit daghelder blijkt de verderfelijke invloed, die de batig-slotpolitiek ten nadeele van Indië op de Indische bestuursorganen uitoefende en nog bleef uitoefenen, lang nadat de batige sloten reeds tot het verleden behoorden. Dat gemis werd echter voorkomen door den gelukkigen inval van den heer van der Kemp om zijne rede

dienstbaar te maken aan de goede zaak, in casu de aanneming der voorgestelde motie.

De vergadering hoorde die rede, ten opzichte waarvan velen blijkbaar eerst tevergeefs het verband met het onderhavige onderwerp zochten, met de meeste belangstelling aan.

Het is een voorbeeld uit vele, die lijdensgeschiedenis van het hospitaal voor besmettelijke ziekten te Soerabaia, een geschiedenis van vijftien jaren, die werkelijk verdient te worden gekend.

In 1878 werd door de geneeskundige autoriteiten en door den resident te Soerabaia reeds de aandacht gevestigd op de onhoudbaarheid van den, daar bestaanden toestand ten opzichte van, aan boord der ter reede aldaar ankerende schepen, voorkomende gevallen van besmettelijke ziekten. De lijdensmoesten door dicht bevolkte wijken der stad naar het hospitaal te Simpang worden vervoerd, hetgeen, met het oog op de aanwezige middelen van vervoer, met een kwelling der zieken gelijk stond, maar tevens een groot gevaar opleverde voor de ingezetenen van Soerabaia, die daardoor aan besmetting werden blootgesteld.

Bijna vijftien jaren duurde de strijd in het belang der humaniteit, in het belang ook der Nederlandsche nationale eer aangebonden; en het gold hier toch maar een uitgave van weinige duizenden guldens, waartegen men zich echter met redenen verzette, waaromtrent men thans tevergeefs zijn hersenen pijnigt om te ontdekken of de officieele tegenstanders van de betrekkelijke voorstellen werkelijk menschen waren, met rede begaafd. De geschiedenis van dezen strijd is eene treffende illustratie op de onlangs, bij de behandeling der wijziging van de Indische Comptabiliteitswet door enkele sprekers op den voorgrond gestelde zegeningen, die in de laatste tientallen van jaren door het Nederlandsche bestuur over Indië zouden zijn uitgestort.

Wij kunnen helaas niet te lang stilstaan bij het werkelijk interessant en leerrijk relaas van den heer van der Kemp.

De motie van den heer van Deventer werd door de vergadering aangenomen, waarna besloten werd haar door middel van een adres ter kennis van de Tweede Kamer te brengen.

Welk nut men zich van dit adres kan hebben voorgesteld, is ons, gelet op de slecht-bezochte vergadering, niet recht duidelijk, tenzij het in de bedoeling mocht hebben gelegen om den onvermoeiden Eere-schuld-strijder, den voorsteller der motie, de welverdiende genoegdoening te verschaffen om bij de behandeling der materie in de Volksvertegenwoordiging ook een woordje, zij het ook een papieren, mee te spreken.

Hadde Moederland en Koloniën in het, van liefde voor Indië blakend Haagje met hetzelfde doel een monstermeeting op touw kunnen zetten en deze tot aanneming der motie kunnen bewegen, dan ware het wat anders geweest. Maar — 'n monstermeeting voor koloniale doeleinden, voor 'n levensbelang van Java? En dat hier? Hm!

Dit punt afgedaan zijnde, ging de vergadering over tot de behandeling der laatste alinea's van B. II van het Ontwerp-Kolonial-Program.

Uit de discussiën in de vorige vergadering wisten duidelijkste gebleken, dat de commissie, aan wie de samenstelling van het ontwerp was opgedragen, aan de 2de alinea van B. II de uitlegging gaf, dat het onderwijs aan dochters van aanzienlijke inlanders niet daaronder kon worden gebracht, terwijl zij, bij monde van een harer leden, zelfs te kennen gaf daarin een streven van het feminisme te zien, waarvoor Java nog niet rijp moet worden geacht. Bovendien meende de commissie toen, dat het door de Vereeniging in te nemen standpunt betreffende de taal-quaestie in de toelichting voldoende was aangegeven.

Met het doel om aan deze quaestie de, haar toekomstige plaats in het Program zelf te verschaffen en ook om er op aan te dringen, dat alsnog meerdere aandacht zou worden geschonken aan de opvoeding der meisjes uit de hoogere klassen der inlandsche maatschappij, was van een der leden der Vereeniging het voorstel ingekomen tot wijziging en aanvulling van B. II. van het Ontwerp-Program.

De tweede alinea van B. II. werd echter onveranderd aangenomen, nadat uit de discussiën gebleken was dat de commissie nu uit de, door haar voorgestelde redactie wél tot de conclusie kwam, dat daarbij ook in het onderwijs voor meisjes was voorzien.

Nadere toelichting schijnt ons niet overbodig, waar de voorstellers zelve in twee opeenvolgende vergaderingen zoo geheel uitlopende uitleggingen gaven aan eene en dezelfde alinea. Evenmin komt ons toelichting overbodig voor ten aanzien van de, door de commissie voorgestelde en met een kleine wijziging door de vergadering aangenomen aanvullings-alinea, betrekking hebbende op de Nederlandsche taal.

„Het aanleeren en de beoefening der Nederlandsche taal door voor hoogere ontwikkeling vatbare inlanders worde aangemoedigd en bevorderd.”

Wordt onder hoogere ontwikkeling, hier in Nederland b.v., niet wat anders verstaan, dan de hier bedoelde ontwikkeling van inlanders der hoogere klassen?

Ten slotte werd aan B. II. nog een 4e alinea toegevoegd, waarin betreffende het Europeesch onderwijs het volgende wordt opgemerkt.

Ten aanzien van het Europeesch onderwerp blijve het streven daarop gericht, dat het lager en middelbaar onderwijs, voor beide seksen, even goed en, zooveel mogelijk, even bereikbaar zijn, als in het moederland; daarmede worde de gelegenheid geopend om in Indië toelating te verkrijgen tot de Nederlandsche Universiteit.

Uit de Bintang-Hindia.

Met genoegen nemen wij iedere veertien dagen de „Bintang Hindia” ter hand. Vooral het no. 6, dat wij ditmaal ontvingen, munt uit door lectuur en illustraties, die, om zoo te zeggen, geknipt zijn voor den Oost-Indischen inlander. Het kan dan ook niet anders, of dit voor Indië zoo goedkoop blad, zal binnen korten tijd onder de ontwikkelde inlanders en vreemde oosterlingen een groot getal lezers tellen.

In verband daarmee is het, dat wij de aandacht vestigen op een in het Nederlandsch geschreven artikel, geteekend A. B. C. en getiteld: „Zelf beginnen”. Hoewel dit uit het stuk zelf niet is af te leiden, maakt het op ons den indruk, door een Javaan of Maleier geschreven te zijn en daarom achten wij het een teeken des tijds. Een gunstig teeken, omdat A. B. C. de ontwikkelde onder zijn landgenooten aanspoort om niet langer na te jagen: de Regeering's gunst, die hen helpt aan aanzien-vertoonende of goed betaalde dan wel andere voordeelen aanbrengeende, betrekkingen, maar om in de eerste plaats te arbeiden aan de ontwikkeling van het eigen volk. Niet wachten op hetgeen Nederland doen kan en misschien doen zal, is zijne leus, maar zelf beginnen met zóo goed 't Nederlandsch te leeren, dat de boeken, waaruit de inlander zijn kennis kan putten, in de landstaal worden overgezet.

Zeer juist is, naar onze opvatting, dit inzicht van hetgeen de Nederlandsche taal zijn moet, bij het beschavingswerk der massa in Indië en treffend is ook de overeenkomst in dit opzicht, met hetgeen in een volgend artikel door *Radhen Soeparta*, een Prins uit het huis van Mangkoe Negoro te Solo, wordt gezegd.

Nog tot eene andere opmerking leidt ons het artikel van A. B. C.. Wij keuren het niet af, maar 't valt ons toch op, hoe vrijmoedig hij spreekt over de schuld der Nederlanders aan de achterlijkheid van 't volk van Java en der andere eilanden.

Er wordt hier in Nederland wel eens het bezwaar gemaakt, dat de koloniale pers de dingen bij haar naam noemt, omdat ook de ontwikkelde Indiërs de Nederlandsche bladen lezen. Valt op dit bezwaar niet alles af te dingen, wanneer Nederlandsch schuld tegenover Indië, zóo zonder omweg, wordt besproken in een voor de Inlanders bestemd, geïllustreerd Maleisch blad?

Wil men werkelijk vooruitgaan, dan late men, mits in voegzamen vorm en in overeenstemming met de algemeene wetsvoorschriften, aan de pers haar vrij oordeel.

Van vreemde Koloniën.

Katoenbouw. Zoodat wij reeds mededeelden wordt door alle koloniale mogendheden er naar gestreefd om in hare bezittingen den aanplant van katoen in te voeren of te bevorderen, met het oog op de groote uitbreiding, die vooral in den laatsten tijd in Amerika — de wereldmarkt voor katoen — aan de katoennijverheid wordt gegeven. Er is o. a. reeds sprake van de oprichting eener fabriek in de buurt van Sint-Louis, die alleen in staat zou zijn om het een tiende van de totale productie der Fransche katoenspinnerijen uit de ruwe grondstof voorttebrengen.

De Engelschen zijn natuurlijk niet achtergebleven in de beweging en niet tevreden met het katoenreservoir, dat zij in Egypte vinden, waar nu reeds 360000 hectaren met de vezelplant zijn bebouwd, hebben zij nu vooral het oog gevestigd op hunne West-Afrikaansche bezittingen en van deze schijnt Lagos de leiding in de beweging op zich te hebben genomen.

De gouverneur, de bekende sir Mac Gregor, die onlangs na ommekomst van zijn verlof naar de kolonie terugkeerde, verraste voor zijn vertrek derwaarts de Kamer van Koophandel te Manchester met het bericht, dat in Lagos reeds 1600 hectaren met katoen waren beplant en dat, wilde men den oogst niet verloren zien gaan, uitzending van machines hoogst noodzakelijk was. Daarop deelde de voorzitter der British Cotton Growing Association den heer Mac Gregor mede, dat machines, die reeds ter verscheping naar Zuid-Nigeria gereed lagen om verrijd naar Lagos zouden worden gezonden. Verder zeiden eenige heeren den gouverneur toe om eene deskundige in den katoenbouw, dien hij in Egypte had leeren kennen, een toelage boven het door de regering uitgetrokken, doch niet voldoende geacht tractement te verleenen.

Den voorzitter der genoemde vereeniging werd uit Gainsville in de Vereenigde Staten geschreven dat vele negers uit de Zuidelijke Staten bereid waren om als katoenboeren of als handwerkslieden naar Engelsch West-Afrika te verhuizen, indien hun vrijen overtocht

ADVERTENTIËN.

ENGLISH.

Lady teaches grammar, conversation, literature.
Address p. p. L., bookseller H. DE VOOGD, 159a Fredrikstraat, the Hague.

BOEKHOUDEN.

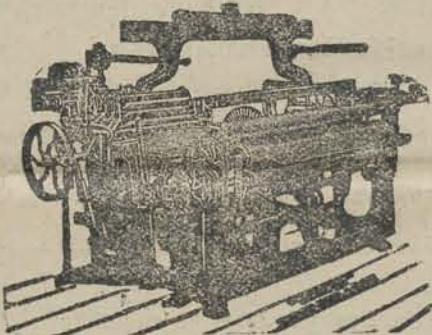
Opleiding voor Practijk en Examen.
H. VAN VEEN,
Heemskerkstraat 9, Den Haag.

ONTVANGEN:

de Nouveautés
voor het aanstaande Saisoen.
J. V. VAN DEN AREND,
Marchand-Tailleur.
Van Kinsbergenstraat 100.
's-Gravenhage.

A. N. BORSBOOM

COIFFEUR,
Heerengracht 50a bij de Princessegracht
DEN HAAG.
De Salons zijn des Zondags tot 6 uur geopend.

Uitsluitend
Witte Goederen
—
Uitzetten.
—
Luiermanden.
—
Uitrustingen.

Natuur wollen
Ondergoederen.
—
Tricot Goederen
VAN
**JANSEN
&
TILANUS,**
FRIEZENVEEN.

Ver, Linnen en Katoen Industrie

„TWENTHE”

Piet Heinstraat 45, Den Haag.

NB. Men gelieve ons fabrikaat niet te verwarren met het gewone fabrieksgoed, daar zowel Dames-, Heeren- als Kindergoed liefst naar in te leveren modellen keurig gemaakt wordt, en daarvan zoo noodig eerst een geregen pasmodel gegeven wordt.

Prijscouranten en informatiën betreffende de uitrustingen voor Oost- en West-Indië worden verstrekt door de Informatiebureaux van de Vereeniging „OOST en WEST” Heerengracht 4 den Haag en te Weltevreden.

Th. N. Eijffinger,

Hofleverancier.

Hooge Westeinde 5. Telefoon Intere. 124. Den Haag.

Specialiteit in Behangselpapieren,

Lincrusta Walton en Goudteerpapier.

Salubra (muurschildering) { Hygiënisch afwaschbaar.

Tekko (zijde imitatie)

Vitrauphanie-Papier (imitatie glas in lood).

F. H. BOTHE,

21, Veenestraat -- Den Haag.

SPECIALITEIT IN

GEKLEURDE, ZWARTE en CRÈME STOFFEN.

Nouveauté's voor elk seisoen.

STEDS GROOTE ASSORTEMENTEN.

BILLIJKPRIJZEN.

Haagsche Assurantie-Compagnie
 voor Brand enz. van 1805
 te 's-Gravenhage.
 Kantoor Z. O. Buitensingel 245 b/h. Bezuidenh.
 Directeuren:
 C. W. VERSTEGE en Mr. W. F. G. MASTENBROEK.
 Commissarissen:
 Mr. W. K. F. P. Graaf van BYLANDT
 Mr. J. G. GLEICHMAN.
 A. J. H. VAN KAPPEN.

Ter overname gevraagd een
BRANDKAST
 merk Chatwood of Lipp, fr. br.
 met opgave van maat, bureau
HAAGPOORT 4.

Mevrouw M. STOFFERS
 VAN SWIETENSTRAAT 134.

Gelegenheid tot onderricht in **Huishoudelijk Maleisch**. In 30 lessen kan men zich voldoende op de hoogte stellen. Informatie Bureau Oost en West.
 Vervaardiging van **Indische nitreringen**. Voorhanden: **Ind. Koetangs** (Jav. en Europ. model) ter vervanging van corset.

B. F. G. DALDERUP,
 ATJENSTRAAT 68-68a-70, hoek Batjanstraat.
 Het beste en voordeligste adres voor
BUSGROENTEN.
UITGEWOGEN GROENTEN.
'ZUURKOOL.
GEDROOGDE GROENTEN.
GEDROOGDE VRUCHTEN.
VRUCHTEN IN BLIK.
GELD. ROOKWORST.

Schoonschrift.

In enkele lessen volkomen verbetering van het slechte handschrift. Resultaten verrassend; opleiding voor examen M. O., enz.

H. MOLL,

Hofcalligraaf van H. M. de Koningin-Moeder,
 Leeraar M. O.

TOLLENSSTRAAT 98.

G. Nelck,

Behanger, Stoffeeder en Beddenmaker,
 Van Merlenstraat 55,
'S-GRAVENHAGE.

Levert en Repareert alle Gestoffeerde
 Salon- en Eetkamer-Ameublementen.

Belast zich met verhuizen en in orde brengen van **GEHEELE INBOEDEL**S onder waarborg tegen **concurrerende prijzen**.

Behangerij.
Stoffeederij.
Meubelmakerij.
 Complete Meubeleering.
 OBRECHTSTRAAT 173/175. DEN HAAG.
F. J. VISSER & Co.

A. J. MESKER,

MEUBELFABRIKANT.

Hofspui 81. Telefoon No. 240. 's-Hage.

Inrichting voor **COMPLETE MEUBILEERINGEN**,
 zowel in koop, als in huur.

Complete Ameublementen voor geheele huizen,
 boven- of benedenhuizen steeds voorradig.

Gemeubileerde Huizen te Huur,

waarbij:

Huizen met 10 Kamers ad 100 per maand.

Benedenhuizen ad 45 per maand.

Bovenhuizen ad 60 per maand.

Geheele Inrichtingen steeds voorradig.

GORDIJNEN. TAPIJEN.

OOST en WEST.

Afdeeling UTRECHT.

In het lokaal „Irene” te Utrecht.
Vrijdag 20 Maart a. s.

Causerie met lichtbeelden door

Ds. W. van Lingen,

O. I. Predikant,

OVER

Europeanen in Ned.-Indië, hun leven en streven.

Aanvang 8 ure n. m. precies.

Vrij entree (op vertoon van kaart) voor leden en een geïntroduceerde.
 f 0.25 voor niet-leden.
 f 0.10 per persoon voor leerlingen van onderwijs-inrichtingen, mits onder geleide en bij collectieve aanvraag aan den Secr.-Penningmeester.
 f 0.10 per persoon voor 't plaats bespreken. Kinderen beneden 15 jaren geen toegang.

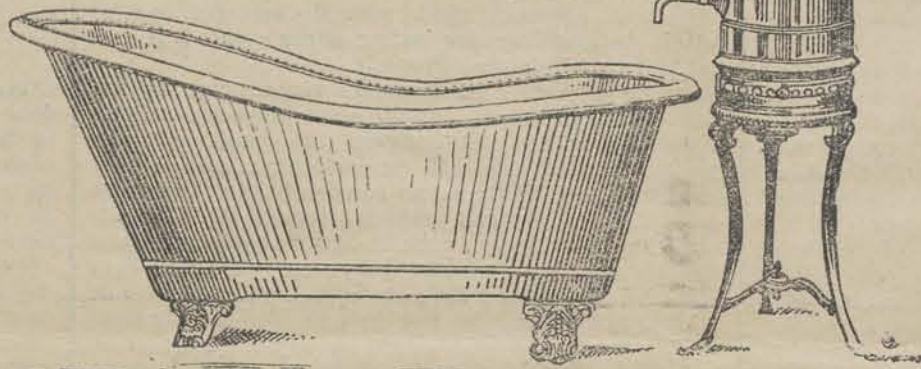
De Secretaris-Penningmeester,
 D. F. ROMEN,
 Willem Barentstraat 20bis.

W. P. de Bock,

73 Piet Heinstraat 73, Den Haag.

Telefoon nr. 345.

Eigen fabrikaat.

SIEGEL-PIANINO.

Zie beoordeelingen van binnen- en buitenlandsche autoriteiten, Musici en Technici.
HOOFDAGENTSCHAP v. Nederland, Nederl.-Indië, België en Zuid-Afrika,
EERSTE NEDERL. MAATSCHAPPIJ tot Fabr. en Inv. van
Muziek-Instrumenten,
 voorh. D. ANSINGH en Co., Zwolle.

HEINEKEN'S

(Oudste) Glazenwasscherij
 Stoom Jaloezieën- en Rolluikenfabriek.

Driehoekjes 3, voorh. Wagenstraat 39a, Den Haag.

Amsterdam, v. d. Helststraat 1.

Utrecht, Potterstraat 20.

Hilversum. Arnhem. Nijmegen.

Firma A. KOKEE,

Nieuwe Havenstraat 32^d.

UITZENDING VAN DINERS.

f 0.80 - f 1.00.

Vele Indische recommandatiën.

D. F. W. Ottersberg,

firma Humèl van Ringelenstein.

Noordeinde 5. DEN HAAG.

Interc. Telefoon No. 443.

Eenig adres van Reynvaan's Havana en Hollandsche Sigaren.

Grootste sortering Manilla Sigaren.

Diverse geïmporteerde Sigaretten.

Pajacomb Sigaretten en Sigaartjes.

Export naar Oost- en West-Indië. Speciale blikverpakking.

Etablissement voor **Pedi-Manicure Behandeling en Schoonheids-Massage**
ANGLO-AMERICAN THERAPIE.

Laan van Nieuw Oost-Indië 26.

Door de **GEZICHTSMASSAGE** worden alle Rimpels en Oneffenheden uit het **GELAAT** verwijderd en verkrijgt men weder de Jeugdige Frisch- en Schoonheid.

Gegarandeerd Succes.

Eksteroogen, likdoorns, eeltformaties, transpireeren van handen en voeten, wratten en andere hand- en voetabnormaliteiten, welke lastig en pijnlijk zijn, worden geheel pijnloos en radicaal genezen.

De behandeling geschiedt met de nieuwste anti-septische middelen en pijnloos.

Consulten aan het Etablissement iederen dag van 2-4 ure.

Aan huis der patiënten van 8-1 ure.

Minvermogene patiënten van 5-7 ure. Hiervoor worden
 Kliniekkarten verschaft van f 1 tot f 3 per maand.

Men vrage Prospectus.

E. VAN FOREEST-NIX,

WEIMARSTRAAT 37, DEN HAAG.

In **Verbandstoffen, Verplegings-Artikelen,**

Drogerijen, Chemicaliën.

VERFINBUSSEN enz.

Centraal Drogist WEIMAR.

J. A. DE GRUIJTER,
SMID en GASFITTER.

Aanleg van Electrische Schellen.

MAGAZIJN VAN

Gaskachels, Gaskronen, Baden, Gasovens, Gascomforen.
 Haarden, Kachels, Fornuizen, Geëmailleerde Huishoudelijke
 Artikelen en Keuken benodigdheid.

Obrechtstraat 196, hoek Reinkenstraat Den Haag.

Ondergeteekende bericht de ontvangst

VAN

Nouveautés voor het aanstaande Seizoen.

G. JANSSEN, Marchand-Tailleur.

Van Merlenstraat 53, — 's-Gravenhage.

E. M. HEBRANS, Zoutmanstraat 71, DEN HAAG.

„DE KADOELN”.

Magazijn van **KOFFIE, THEE, CACAO, COMESTIBLES, enz.**

Rajah Thee, Thee van Thueré en Thee van Brandsma.

Nederlandsch Wapenmagazijn

voorheen S. DE JAGER,

HAARLEM, Barteljorisstraat 32.

's **GRAVENHAGE, Spui 12.**

Fabriek van Wapens en Schermartikelen.

CHRIST. ALKA, voorheen ALKA en WECKESSER,

Paviljoensgracht 21a. 's-Gravenhage.

Fabriek van alle soorten Koperen en Houten Blaasinstrumenten.

Leverancier zowel Binnen- als Buitenlandsch voor **HARMONIE-, FANFARE- en STRIJKORCHESTEN.**

Specialiteit in Saxophons, Obo's, Engelsche Hoorns, op dat gebied behoorende Artikelen.

Fagotten, Bas-Clarinetten, Guitares, Cifers, Banjo's,

Böhm-Clarinetten en Böhm-fluiten. Harmonica's, enz.

Ook alle daarbij behoorende Artikelen. Goedkoopste adres voor

Clarinetten van hout en caoutchouc. Reparatie aan alle Muziekinstrumenten.

Scherp concurrerende prijzen. Prijscourant op aanvraag gratis.

Stoomvaart-Maatschappij

„ROTTERDAMSCH LLOYD”

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië

in verbinding met de diensten der

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

van Rotterdam. van Marseille. te Port-Said. te Padang. te Batavia.

	1903	1903	1903	1903.	1903.
Goentoeer *	4 April	16 April	21 April	10 Mei	12 Mei
Merapi	18	30	5 Mei	24	26
Gedé	2 Mei	14 Mei	19	7 Juni	9 Juni
Ongaran	16	28	2 Juni	21	23
Sindoro *	30	11 Juni	16 Juni	5 Juli	7 Juli
Salak	13 Juni	25	30	19	21
Lawoe	27	9 Juli	14 Juli	2 Aug.	4 Aug.
Ardjoeno	11 Juli	23	28	16	18

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co., Rotterdam.**

De Agenten: **Eijkensluysters & Tromp, Anna Paulownastraat 1d, 's-Hage.**

werd geboden. Nu — in Lagos b. v., waar de bevolking in de laatste jaren, vooral ten gevolge van aldaar heersche koorts, sterk afnam, zal er nog wel plaats genoeg wezen voor eventuele zwarte trekkers. Het ligt geenszins in de bedoeling van sir Mac Gregor om van den katoenbouw in Lagos een melkkoetje voor Europeesche kapitalisten te maken, die van de renten van hun bedrijf te Londen mooi weer zouden spelen, terwijl de oorspronkelijke eigenaars van den grond zich met hongerlooien moeten vergenoegen. In Egypte zien de veldarbeiders in de katoenstreken zich met een loon van 25 centen afgescheept of met het vrije gebruik van een stuk grond. Sir Mac Gregor meent slechts dan goede resultaten van den katoenbouw in Lagos te mogen verwachten, wanneer de inboorlingen zelve dien op den eigen grond ter hand nemen. Hij verwacht daarbij veel goeds van den steun der hoofden. Voor het Europeesch kapitaal zou slechts dan plaats in het land wezen indien het den grond, bij wijze van erfpacht, in gebruik neemt, zoals ten aanzien van woeste gronden in Nederlandsch-Indië is bepaald. De inlandse katoenbouw moet echter hoofdzakelijk blijven en door de werkzaamheid der gouvernements-proeftuinen worden bevorderd. In het bijzonder zal er naar worden gestreefd om de bevolking te bewegen voor de bedoelde cultuur de terreinen te exploiteeren langs den spoorweg Lagos—Ibadan, die waarschijnlijk tot Ikeron zal worden verlengd.

Ook in Fransch-Soedan zal de katoenbouw, die er reeds lang in eere is, worden bevorderd. Er heeft zelfs nog altijd uitvoer van katoen uit die streek over Saint-Louis in Senegal plaats. 't Is niet onwaardig te vernemen dat men reeds vroeger getracht heeft in laatstgenoemde kolonie de katoen cultuur uit te breiden. Van 1822 tot 1830 werden achtereenvolgens 4 modelhoeven opgericht en aan vijftig personen concessies onder zeer gunstige voorwaarden verleend. In die 8 jaren werd door de kolonie voor dit doel een bedrag van verscheidene miljoenen franken uitgegeven en het eind van het lied was, dat de uitvoer van katoen na eerst van 7 tot 8 tonnen in 1822 tot 21 tonnen in 1824 te zijn gestegen, in 1830 weder tot 6 was gedaald.

De in Fransch-Soedan verbouwde katoen blijft nagenoeg geheel voor eigen gebruik in het land en de bewerking der ruwe grondstof moet er, hoewel voor verbetering vatbaar, reeds hier en daar een hoogen trap van volmaaktheid hebben bereikt. Men schat de uitgestrektheid der, met katoen bebouwde terreinen in die kolonie op 20.000 hectaren en die der terreinen, welke voor die cultuur in aanmerking komen, op 1 miljoen vierkante kilometers.

Een Engelsch-Fransch tractaat. In 1898 werd tusschen Engeland en Frankrijk eene overeenkomst gesloten, waarbij de grenzen tusschen de Engelsche en Fransche invloedssferen in de buurt van den Niger en het Tsjadmeer voorloopig werden vastgesteld. Wij hebben reeds meegedeeld, hoe de Franschen zich ten gevolge van die regeling voor de onmogelijkheid zien gesteld om hunne bezittingen onderling door goede verkeerswegen te verbinden. Met name geldt dit voor Fransch-Congo, welks binnenland van Soedan en de koloniën aan de kust is gescheiden door een waterlooze streek. Dit resultaat verkregen de Engelschen door hun meerdere kennis van het land, welke hun door hun staats stelde om de Franschen bij den neus te nemen. Allerlekst is zeker wel het volgend citaat uit de overeenkomst:

Uitgaande van den, over Dalloel Mauri gaanden meridiaan zal de grenslijn deelen volgen tot zijne snijding door den omtrek van een cirkel, die met een straal van 160.932 meters uit het middelpunt der stad Sokoto wordt beschreven. Van het snijpunt volgt de grens de noordelijke boog van dezen cirkel tot haar snijpunt met den 14en Noordelijken breedtegraad. Van dit snijpunt volgt zij genoemde breedtegraad over een afstand van 112.652 meters in Oostelijke richting, dan buigt zij af in Zuidelijke richting tot een Noorder-breedte van 13° 20'; volgt die breedte over een afstand van 502.230 meters; richt zich dan naar het Noorden tot zij den 14en Noordelijken breedtegraad weder ontmoet; volgt die breedte in Oostelijke richting tot haar snijpunt met den meridiaan, die 35' ten Oosten van het centrum der stad Kaka wordt getrokken; en volgt ten slotte dien meridiaan tot het snijpunt met den Zuidelijken oever van het Tsjadmeer.

Er glimt een straal van hoop voor de Franschen. Men beweert dat op de kaarten, die aan deze Engelsch-Fransche overeenkomst ten grondslag dienden, de plaats der stad Sokoto 100 kilometers noordelijker werd aangegeven dan zij in de werkelijkheid te vinden is. Is dat zoo dan zou een verbinding tusschen den Niger en het Tsjadmeer over Fransch grondgebied tot stand kunnen worden gebracht.

Olfantendressuur in Afrika. Men zal wel eens het een en ander gelezen hebben over de volmaaktheid, die bij de dressuur van olifanten in Engelsch-Indië werd bereikt. Er worden thans pogingen in het werk gesteld om ook den Afrikaanschen olifant er toe te brengen om zijn reuzenkracht in dienst der menschheid te stellen.

Het is vooral in den, laatstelijk niet met eere genoemde Congo-staat dat die proeven op enigszins belangrijke schaal worden genomen. In het gebied van den Walle houdt kapitein Laplume zich sedert twee jaren daarmee onledig en het is hem nog slechts gelukt om twee olifanten van de zee, die hij in zijn bezit heeft, zoover te brengen dat zij een wagen willen voorttrekken. Dit minder bevredigend resultaat is hoofdzakelijk een gevolg van de groote sterfte onder de pleegkinderen van dien officier. De olifant moet niet te oud wezen, wijl de dressuur anders met de groote gevaren zou zijn verbonden. Men moet dus jonge pachydermen vinden, maar het groote bezwaar is nu om die jeugdige kolossen zoo uit te pikken, dat zij den leeftijd te boven zijn, waarop zij nog de moederzorg behoeven. Voorts is het niet gemakkelijk om de juiste voeding te bepalen voor die, in gevangenschap levende exemplaren van dit dierenras. Men hoopt echter de verschillende bezwaren, die zich nu nog in dit opzicht voordoen te boven te zullen komen en den tijd te beleven, waarin de Afrikaansche olifant met zijn Indische neef als arbeider zal concurreeren.

Het Fransche koloniaal leger. In het Fransche parlement is onlangs de groote sterfte onder het Fransche leger ter sprake gebracht en daardoor werd ook in koloniale kringen enigszins de aandacht gevestigd op de vraag, hoe het in dit opzicht is gesteld met de, in de koloniën dienende vrijwilligers. Wij zeggen — in koloniale kringen, omdat ook in Frankrijk,

evenals ten onzent, over het geheel weinig belangstelling wordt opgemerkt voor alles wat tot de koloniën in verband staat, en dus ook voor het koloniale leger. Die onverschilligheid is daar misschien wel niet meer zoo groot als in den tijd, toen een minister bij gelegenheid van het Mexicaansch-avontuur in de Kamer kon verklaren: „Dat men zich hier geruststelt, het zijn de marine-troepen, die de lage (ongezonde) streken bezetten." Maar veel onslag maakt men er toch niet voor de lieden, die voor enkele centimes daags de Fransche driekleur hoog houden in onherbergzame streken en onder de grootste moeilijkheden en gevaren.

Wat nu de sterfte onder de Fransche koloniale troepen aangaat, bedroeg deze in het tijdvak 1891—1895 ongeveer 62 per mille, een enorm hoog cijfer. Sedert is daar verbetering in gekomen en is het sterftecijfer over het jaar 1898—1899 tot 16,38 per mille gedaald. Deze uitkomst is echter niet zoozeer aan verbeterde verpleging en huisvesting te danken dan wel aan het feit, dat men de lieden nu eerder naar huis toe stuurt. Het aantal voor hun tijd gerepatrieerden steeg van 150 per mille in 1891—1895 tot 310 per mille in de laatste jaren.

Het moet er met de geneeskundige verpleging der troepen in Indo-China vrij treurig uitzien. In de jaren 1895, 1896 en 1897 stierven alleen in Tongkin resp. 166, 165 en 71 Europeesche militairen op plaatsen, waar hun geneeskundige behandeling ten deel viel. Het totaal aantal sterfgevallen onder Europeesche militairen in Tongkin bedroeg in laatstgenoemd jaar 224, dat onder de inlandse soldaten 315 en van dezen waren er 232 overleden, zonder dat hun geneeskundigen bijstand was verleend.

Madagaskar. Over deze kolonie in wording deelde de hoofdadministrateur Moriceau in de *Revue de Madagascar* het een en ander wetenswaardigs mede. De vraag doet zich nu, voor welke ondernemingen met kans op goeden uitslag door het Europeesch kapitaal kunnen worden ter hand genomen. Aan de beantwoording dier vraag ontleenen wij het volgende:

In de eerste plaats bestaat groote behoefte aan goede woningen voor de Fransche kolonisten. In Majoenga wordt thans nog voor de ellendige krotten, waarin men overdag braadt en des nachts stikt van de hitte, een huur van 50 tot 60 franken per maand betaald. De gouverneur-generaal Gallieni heeft groote voorrechten in uitzicht gesteld aan eventuele bouw-ondernemers, die zeker zouden zijn ongeveer 20 pct. van hun geld te maken.

De Malgassische *dobbies* hebben ook de slechte gewoonte om het hun toevertrouwde waschgoed op de steenen schoon te kloppen, evenals de *minatoe*, die plaag onzer Indische huismeders. Maar op Madagaskar wordt nog een weinig meer verlangd voor deze diensten van nagenoeg twijfelachtige waarde. Daar betaalt men den waschman 20 franken per persoon en per maand. Een stoomwascherij en bleekerij zou daar, te Majoenga b.v., reeds goede zaken maken.

Een hotel vindt men in die havenstad der toekomst ook al niet, hoewel het gouvernement den grond, voor den bouw van zulk een inrichting, kosteloos ter beschikking van concessionarissen stelde, die echter eene daartoe opgerichte maatschappij in het honderd stuurden.

Op de, tot ver in het binnenland bevaarbare rivieren is plaats voor verschillende transport-ondernemingen. Tengevolge van de gebrekkige middelen van vervoer moeten thans groote hoeveelheden waardevolle producten van het binnenland onbenut te loor gaan en het gouvernement, dat zich nu reeds groote uitgaven getroost voor den aanleg van een spoorweg van Tananarive naar de kust, kan in dit opzicht niet ten volie in de behoefte voorzien.

Voorts stelt men zich op Madagaskar veel voor van veeleel op groote schaal, naar het voorbeeld der Australische squatters. Daartoe wordt echter kapitaal vereischt. Om kans op goeden uitslag te hebben moet de zaak op groote schaal worden aangepakt en voor elke onderneming van dien aard zou een kapitaal van 300000 franken noodig zijn, met de vrij zekere kans om na verloop van 4 jaren daaruit een jaarlijksche rente van omstreeks 40000 franken te trekken.

Ook de mijnbouw belooft veel voor de toekomst. Goud moet er bijna zoo goed als zeker in groote hoeveelheden aanwezig zijn. Men vindt er ook koper, lood, tin en edelgesteenten.

Voor de exploratie van terreinen naar de aanwezigheid van edele metalen raadt de heer Moriceau aan op Madagaskar een proef te nemen met het, ten deze in Californië en Australië gevolgde stelsel Eenige lieden gaan een overeenkomst aan, waarbij zij zich verbinden om maandelijks b. v. ieder een bedrag van 40 tot 50 franken te storten, waarvan dan een prospect wordt onderhouden, aan wien ingeval van wel-slagen aandeel in de onderneming wordt toegekend.

Eene lezing over Maleische poëzie.

Slechts een klein getal leden der Vereniging en een paar niet-leden waren Woensdag 11 Maart in de Diligentia-zaal bij elkaar gekomen om Dr. A. A. Fokker te hooren, die, na een korte inleiding over Maleische poëzie in 't algemeen, ons fragmenten zou voorlezen en vertalen uit een Maleisch gedicht, hoofdzakelijk met het doel om te doen uitkomen, dat in die, op litterair gebied, zoo weinig bekende taal waarlijk mooie dingen geschreven zijn. Op het programma was als naam voor hetgedicht aangekondigd: „*Djoeragan-bodo*“ en werd dit vertaald door: „domme Schipper of Koopman“. Uit de voordracht bleek, dat de schrijfster „koopman“ had bedoeld, want het uit een groot getal strofen bestaande stuk behelste een lang en aardig opgezet verhaal van een rijke koopmanszoon, die door zijn domheid, niet alleen alles verliest wat hij bezit, maar zelfs ten slotte tot armoede en dienstbaarheid vervalt, tot hij door zijne zeer intelligente vrouw, die zonder zich aan hem bekend te maken, als pleitbezorger voor hem optreedt, uit den nood gered wordt en daarna ook door haar weder in genade wordt aangenomen.

Terecht werd er door den spreker op gewezen, hoe het meest treffende deel van de geschiedenis aan Shakespeare's „Koopman van Venetië“ en de sympathieke Portia doet denken. Zou wellicht de schrijfster van het gedicht, die eene dochter bleek te zijn van een Riouwsch hoofd, de werken van den grooten Engelschen dichter-tooneelspeler hebben gelezen of is het eene overeenstemming van waardeering der superieure vrouw?

De heer Fokker, die, zoals hij meedeelde, het plan heeft, om het gedicht in Latijnsch schrift en met de vertaling er naast, liefst geïllustreerd, uittegeven, beloofde ons een schets er van voor 't Koloniaal Weekblad en wij hopen voor onze lezers, dat hij die belofte houden zal.

Wij vonden het zeer jammer, dat zijn auditorium zoo klein was en vooral ook, dat geen enkele onderwijnsinrichting had gebruik gemaakt van de bestaande gelegenheid om voor een zeer gering entree onze lezingen bij te wonen, omdat wij het verhandelde juist zoo bijzonder geschikt achten om een kijkje te geven op den aard en het karakter onzer maleische

landgenooten en omdat wij van harte propaganda maken voor de degelijke beoefening hunner taal in Nederland, want wij zijn overtuigd, dat die taal in de toekomst het voormiddel zal zijn tot verspreiding van kennis en wetenschap onder de volkeren, die ze spreken. Dr. Fokker haalde een enkel voorbeeld aan om te bewijzen, dat het geen arme, maar een rijke taal is, en wees er op, dat het gemis van tal van technische woorden b. v., volstrekt geen bewijs daartegen is, omdat die ook in de meeste cultuurtalen het kenmerk van import dragen.

Met deze laatste lezing werd door de afdeeling 's-Gravenhage de reeks voordrachten in het winterseizoen 1902—1903 gesloten.

RECLAMES.

Abonnement geldig in
BERLITZ
meer dan 170 steden
SCHOOL
ALLE MODERNE
TALEN
Onderwijs Vertalingen
ALLEEN Telf. 1136
NOORDEINDE
Genaarschuld wordt tegen anglische nabootsing

INGEZONDEN.

Het drukpersreglement.

In het *Kol. Weekblad* van 26 Februari l.l. komt voor de „repliek“ van den Heer van Vleuten, naar aanleiding van het protest van den Heer J. F. Scheltema.

Ik zal niet ontveinzen, dat ik verbaasd heb gestaan over deze repliek.

In stede, dat de heer v. V. te velde trekt tegen „het gewrocht der duisternis“, komt hij den redacteur van het Bat. Nieuwsblad kapitelen over diens stuk.

Het heeft mij verwonderd, dat iemand, die „voor vooruitgang, voor vrijheid“ is, kan schrijven:

„Vooral in de ernstige tijden, die wij thans beleven, nu de gemoederen, opgezweept door betreurenswaardige, verkeerde begrippen omtrent Recht, Macht en Vrijheid, de algemeene orde reeds op bedenkelijke wijze hebben verstoord“ enz.

Vindt de Heer v. V. de tegenwoordige verhouding tusschen Recht, Macht en vrijheid dan zoo goed?

Zeker, neven Recht moet Plicht staan, maar is dit tegenwoordig het geval?

Is niet vrijwel het Recht aan een bepaalde klasse gegeven en de plicht aan een andere?

„Tot welke fractie men ook behoort — behalve natuurlijk tot de nihilisten of anarchisten — een ieders streven „moet zijn, het gezag hoog te houden en de orde te bewaren“

Maar dan moet de Heer v. V. het ook verkeerd vinden, dat de Nederlanders zich in 1813 van het Fransche gezag losmaakten. Of waren de Nederlanders toen allen nihilisten of anarchisten?

Het gezag moet grondvest zijn op de liefde van het volk. Men wint die liefde door tegemoet te komen aan rechtmatige grieven en als de Heer v. V. schrijft, dat „alleen eerbied voor het gezag de miljoenen onderdanen in Indië aan dat gezag kunnen onderwerpen doen blijven“, dan bekent hij hiermede, dat het „gezag“ daar dus niet bemind is.

Eerbied voor gezag mag en kan niet opgedrongen worden aan een volk door wapengeweld, drukpersreglement, enz.

Waar zien we censuur toegepast?

In Frankrijk, na den coup d'état van 1852.

Het volk mocht niet op de hoogte zijn van het gebeurde.

Drukpersvrijheid zal er juist toe bijdragen, om grieven uit den weg te ruimen, omdat ze deze onder de oogen van het publiek brengt. De censuur zal wel voor een groot gedeelte de schuld zijn, dat de Nederlanders zoo weinig van Indië weten, dat zoovelen nog denken, dat het daar voor de inboorlingen een soort van paradijs is.

En dacht de Heer v. V. dat het drukpersreglement in staat is, de ontevredenheid te smoren?

Reeds E. J. Potgieter schreef in zijn bekend gedicht, *Een Revue in het Bois de Boulogne*:

„Vergeefs de pers verplicht, te gaan in loggen keten,
„Gaan doet zij toch, ondanks dien boei.
„En went 't megevoel, van 't openbaar geweten,
„Den dag gedenkend van haar bloei.
„Wat straffe wet vermag, geen dooding der gedachte,
„Verminkt getuigen nog haar leen,
„'t Verwijt verkeere in vraag, de kreet krimpde in tot klachte,
„Gij leest 't door de letters heen.“

Ik wil gaarne gelooven, dat „en opperbestuur en Indische regering, (vooral) in den laatsten tijd wel degelijk (en zeer veel) zich laten gelegen liggen aan de bevordering van de welvaart van den Javaan“, maar daarmee is het verleden nog maar niet goedgemaakt.

Wanneer de Heer v. V. het boekje: „De geschiedenis van het Cultuurstelsel“ leest, dan zal hij daarin wel iets vinden, wat hij, niettegenstaande zijn optimisme, niet bepaald kan noemen: „het belang van den Javaan behartigd“.

B.v. Bldz. 106:

„Toen hij (n.l. Baud) verklaard had bezwaar te hebben in het overzenden van 10 miljoen, antwoordde van den Bosch: „zend 18 miljoen“ en hij voegde er bij, dat de gouverneur-generaal blijkbaar niet juist beoordeelen kon, wat in Nederland, in het belang van den Staat, kon er moest gedaan worden“.

Bldz. 108:
„Toen de resident van Besoekie zich bezwaard achtte, de bevolking meer dan 900.000 boomen te laten planten, werd hem gelast den aanplant op 350.000 boomen te brengen en dien, in weerwil zijner herhaalde bedenkingen, een volgend jaar met 2 miljoen te vermeerderen“.

Bldz. 92:
„Alles moest bukken voor den nood der schakkest van Nederland“.

Zie, dit zijn staaltjes, die nu niet bepaald in staat zijn het gezag geliefd te maken, en wie denkt, dat dergelijke feiten geheel tot het verleden behoren, die vergist zich deertlijk.

Niet alleen zijn de naweën van deze uitbuiting nog duidelijk te voelen, maar men heeft slechts te

denken aan de heerediensten, de behandeling der gestraften enz. enz.

En als de Heer v. V. schrijft, dat hij in de mailbladen las „o. a. weer (hoe vaak gebeurt dit dan toch wel?), dat door de Indische Regeering een bedrag van dertig mille ter beschikking is gesteld van den ass. Resident van Sampang“ enz. dan vraag ik: Waarom moet de Indische Regeering, dus met Indisch geld, dat doen? En herhaal ik het troosteloze refrain: Wat doet Nederland voor Indië, waar zijn de batige saldo's gebleven, hoe staat 't met de aflossing der eereschuld?

Wat Nederland voor Indië gedaan heeft, deed het steeds uit eigenbelang, en dan spreekt men nog van beschavingswerk!

Nu, de opiumhandel, het cultuurstelsel, de oorlogen, we kunnen ze moeilijk beschavingswerk noemen.

Bij mij staat het vast: Nederland verdient zijn koloniën niet!

Mag het een reden zijn, de censuur toe te passen, omdat artikelen, waarin de regeering wordt aangevallen, in de vele Maleische courantjes worden vertaald en door fanatieke hadjes worden behandeld?

En gelukkig en tevreden volk laat zich niet opruien. De bewijzen hiervoor zijn genoeg te vinden. Slechts een onderdrukte en miskende bevolking laat zich op die manier exploiteeren.

Despotische maatregelen (bv. het drukpersreglement) getuigen van reas.

Onware en leugenachtige artikelen keur ik ook ten zeerste af, maar de Heer v. V. weet toch ook, dat het drukpersreglement niet alleen tegen deze is gericht.

Neen, zoodra iemand iets durft verkondigen, dat niet in 't belang der „orde“ en rust van Indië wordt geacht, dan wordt hem het zwijgen opgelegd.

„O! heilige eenvoudigheid: Of dwinglandij beschaving waar!“

En dat censuur heerscht in de kolonie van een land, dat er zich op beroemt, eerder dan de andere landen vrijheid te hebben gekend op allerlei gebied, is eenvoudig ongehoord.

Men kan de vrije uiting smoren, de gedachte niet, en het zaad der ontevredenheid zal welig ontkiemen op een bodem door domperij en reactionarisme vruchtbaar gemaakt.

Ik ben ook voor vrijheid en vooruitgang, maar juist daarom tegen het drukpersreglement, dat de vrijheid tegenhoudt en den vooruitgang aan banden legt.

Dergelijke Russische toestanden behooren in Ned-Indië niet thuis.

U, mijnheer de Redacteur, dankend voor de plaatsruimte blijft ik

Hoogachtend,
Uwdw. dr.
J. H.

Boekaankondiging.

Op onze leestafel is te vinden het laatste werk van Boeka getiteld: „**Beschaving**“ benevens „**Naar Indië en terug**“ van Mevr. J. M. J. Catenius—v. d. Meyden.

Met genoegen lezen wij in de, te Amsterdam verschijnende **Pewarta Boemi**, dat dit blad het streven onzer Vereniging om de kunstnijverheid in Indië te bevorderen en aan de producten dier nijverheid een markt in Europa te verzekeren, wensch te steunen. De redacteur, H. Pijlters, roept zijne lezers op, om op dit onderwerp betrekking hebbende artikelen, liefst geïllustreerd, ter opname in het blad te zijner beschikking te stellen, en wijdt dan een waardeerd woord aan onze Vereniging, in het bijzonder met betrekking tot vorenbedoeld streven.

„Wij vertrouwen,“ eindigt hij, „dat alle ingezetenen van Indië, die iets voelen voor hunne landgenooten, deze Vereniging zullen steunen, opdat zij haar doel moge bereiken“.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

De Economist. 52e jaarg. Maart 1903.

R. W. J. C. van de Wall Bake: Suikercrisis en Spoorwegtarieven op Java.

Tijdschr. van het Bataviaasch Genootschap. 1903 afl. I.

C. J. F. Le Cocq d'Armandville: Wordenlijst der taal die gesproken wordt in het gebergte van Kapaur tot aan Sekar (Zuidwestkust van nieuw Guinea). — Dr. Ph. S. van Ronkel: De oorsprong van het Maleische woord Tjoema. — Dr. J. Brandes: Dwerghert verhalen uit den Archipel; javaansche verhalen. — Over den oorsprong van het maleische woord Binar. Mededeeling van Dr. Ph. S. van Ronkel. — Een bericht over vampirisme bij een Syrischen schrijver. Mededeeling van idem.

Archief voor de Java-Suikerindustrie. 1903. Nos 3-4

H. C. Prinsen Geerligs: Achteruitgang van rietsuiker gedurende het bewaren en het transport. — W. C. Dickhoff: Gebruik van oververhitten stoom in de suikerfabrieken. — F. J. J. van der Kolk: Een opmerking in het belang van de gebruikers van Green's economisers. — Diverse mededeelingen.

De Indische Mercurius. 17 Maart 1903 No. 11.

Een Krediet-verzekeringsbank voor Ned-Indië. — Soekaboemische Landbouw-Vereeniging. — De dokter van den koffiestam. — Al weer een stap verder. — Cacao en goud in Suriname. — Chine-fabrieken van Zimmer & Co. — Stammer's Jahresbericht über die Untersuchungen . . . auf dem Gesamtgebiete der Zuckerfabrikation. — Verslagen. — Enz.

Correspondentie.

Het jaarverslag der afdeeling Nijmegen komt in het volgende nummer.

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,	27 Mrt. 10 April	11.30 's av.
Rotterdam, Lloyd,	20 Mrt. 3 "	11.30 's av.
Genua, Nederland,	24 " 7 "	9.15 's av.
Marseille, Lloyd,	31 " 14 "	7.45 vm.
Marseille, Fr. dienst,	21 " 4 "	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,	27 " 10 "	1.— mid.
Napels, Duits. dienst,	30 " 13 "	9.45 's av.
Via Marseille: Supplettoire verzending van brieven, briefkaarten en aangetekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.		
Via Napels: Supplettoire verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.		

MAIL SURINAME.

St. Nazaire, Fr.,	8 April 8 Mei	7.45 vm.
Amsterdam, Nederl.,	31 Mrt. 14 April	11.30 's av.
Southampton, Eng.,	31 " 14 "	11.30 's av.

MAIL CURAÇAO.

Via Genua den 2n van elke maand, alleen op verzoek Elken Dinsdag en Vrijdag 7.20 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

ADVERTENTIEN.

DAMES LAMBOUY, 2e Wagenstraat 86a, Den Haag.
W. VAN OLPHEN, Molenstraat 39, " "
B. STRAUB, Frederikstraat 10, " "
VAN ROOY, Paul Krugerlaan 20, " "

Eduard Pelger,

MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN en PELTERIJEN.

Prinsestraat 39,
's-GRAVENHAGE.

OOST EN WEST.

**RESTAURANT
HEERENGRACHT 4**

open, iederen dag der week van 10 ure
v. m. tot 7 ure 's avonds.

Des Zondags van 12 tot 3 ure n. m.
Toegang voor leden der Vereeniging en
geïntroduceerden.

Dineé / 1.50 bestaat uit bijna 't dubbele
van 't plat du jour.

Eenvoudige rijsttafel, bestaande uit rijst,
sajor of kerry, één vleeschgerecht en één
sambal (plat du jour) f 0.80.

HAAGSCHE MUZIEK-HANDEL **ENDERLÉ en OOSTERVEEN**
HOFSPUI N°97. HOFSPUI N°97.

Allan & Co.

Koninklijke Nederlandsche

Stoom-Meubelfabriek
Magazijnen ter Meubilerijng.

Meubelen,
Tapijten, Gordijnstoffen etc
DEN HAAG:

HOOGSTRAAT 16.

Rotterdam. Utrecht.

A. A. KNUIJVER & ZONEN

Hofleveranciers

van H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder

Gedempte Raamstraat 11-12,
'S-GRAVENHAGE.

Ned. Fabriek van

Banieren, Vaandels, Militaire Borduurwerken

Inrichting voor 't borduren van
Lambrequins, Stoelzittingen, enz.

Uitgebreide Weverij en Passementfabriek

voor de vervaardiging van Franjes, Em-
brasses en Agrements in solide quali-
teit en iedere verlangde kleur.

C'NCTRREERENDE PRIJZEN.

GIDS

VOOR

Repatriëerenden,

Gratis aanbieding van de Haagse Uitgevers-Mij,

„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”

Haagpoort 4.

Deze gids wordt in de onderstaande
hotels gratis aan de repatriëerenden
aangeboden:

Hôtel des Indes, Batavia.

Grand Hôtel „Java” „

Hôtel „Ort” „

„ Du Pavillon, Samarang.

„ Ketabang-Genteng, Soerabaja.

„ Simpang, Soerabaja.

Vraag prospectussen voor
advertentiën.

Medailles d'Or et de Vermeil Obtenues

aux Expositions

DU TRAVAIL de PARIS et LYON

Marie Derwel,

Corsets sur Mesure

LA HAYE

36 Jacob van der Doesstraat.

Corset Mystère

Nouveau Modèle hygiénique

approuvé par la faculté de médecine.

G. L. Arbeiter,

Spuistraat 63.

Den Haag.

HOFBONTWERKER.

Grootste sorteering van uitsluitend 1^a Pelterijen.

Speciale Inrichting tot het bereiden en opmaken van tijgerhuiden enz.

Opzetten van Vogels en Zoogdieren.

Conserveeren van Pelterijen enz., tegen de mot.

Vraagt offerte voor Ned. OOST en WEST INDIE.
Agent voor den Haag en omstreken, de Heer

A. DE SWERT.

Schenkweg 216

Stoom-, Wasch- en Bleekinrichting.

OPGERICHT IN 1866.

Meermalen uitgebreid en verbeterd volgens de nieuwste en beste methode tot het wasschen,
drogen, strijken en opmaken van alle Witte Bonte, Flanelen en Wollen goederen.
Alle soorten van Gordijnen.
Geeft de meeste waarborg voor eene behandeling met bacterie vrij water uit Norton wellen
op ± 32 Meter beneden D. P. geboord en in een speciaal toestel ontzijdert.
Voordeelige condities voor enkel gewasschen en gedroogd.
Tarieven op aanvraag gratis verkrijgbaar.

Brief adres: **GEBR. HEIJNEN.**

Witte Brug. — Den Haag.

COSTUMES NAAR MAAT,

Gegarandeerde Coupe.

Specialiteit in:

Gekleede Costumes,

Mantelcostumes,

Mantels,

BLOUSES,

PEIGNOIRS,

Costuumrökken.

GROOTE KEUZE in:

Zwarte en Gekleurde JAPONSTOFFEN.

F. W. von Gemmingen,
13 Anna Paulownaplein — Den Haag.

C. HOYNG,

Den Haag. — Utrecht.

Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvraag toegezonden.

Echt Chineesche Thee,

speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

**Naaimachinehandel
vh A. LEWENSTEIN,**

Wagenstraat No. 18a, — Den Haag.

Leveret de beste:

NAAIMACHINES à contant en op afbetaling.

De meest nieuwe soorten steeds voorhanden.

Op alle machines kan geborduurd worden.

Onderricht gratis.

Drie jaar schriftelijke garantie.

Machines worden ook op zicht gezonden.

Chaussures Françaises et Americaines

A. Kogels & Zoon,

56. Prinsestraat 56. — 's-Gravenhage.

RIJKE SORTEERING

SALON-, SOIRÉE- EN BALSCHOENEN.

SPECIALE INRICHTING VOOR SCHOEISEL OP MAAT.

Abonneert U op de

Bintang Hindia.

Geïllustreerd Tijdschrift voor den Inlander.

Abonnementsprijs f 3.— per jaar bij vooruitbetaling.

Proefnummer wordt U op aanvraag gaarne toegezonden.

DIT BLAD VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN.

De Haagse Uitgevers-Maatschappij.

„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG”

HAAGPOORT 4.

Ieder oud-gast steune door zijn abonnement!

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE en OMSTREKEN

opgemaakt door 't Administratiekantoor der firma

FALKENBURG & Co.

's-GRAVENHAGE, Dennenweg 64,

wordt op aanvraag gratis toegezonden.

Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST” te
's-GRAVENHAGE en te WELTEVREDEN ter beschikking van belangstellenden.

Lambert Waterreus,

Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.

TELEPHOON 317.

Ontvangen per S. S. Prinses Sophie: „KETELLA”.

VERSCHE KRUIDEN — TJINKI THEE.

Manissan Tjamperadoek. — Atjar Rebong.

Tjobeks en Oelekans. — Vijzels. — Paroeds. — Tanggoks.

Ikan Pepèrèk. — Terie. — Ebby.

Sirih. — Pinangnoot. — Gambier. — Tabacco.

Kroepoek. — Samballans. — Boemboe. — Macc. Visch.

De Wekker.

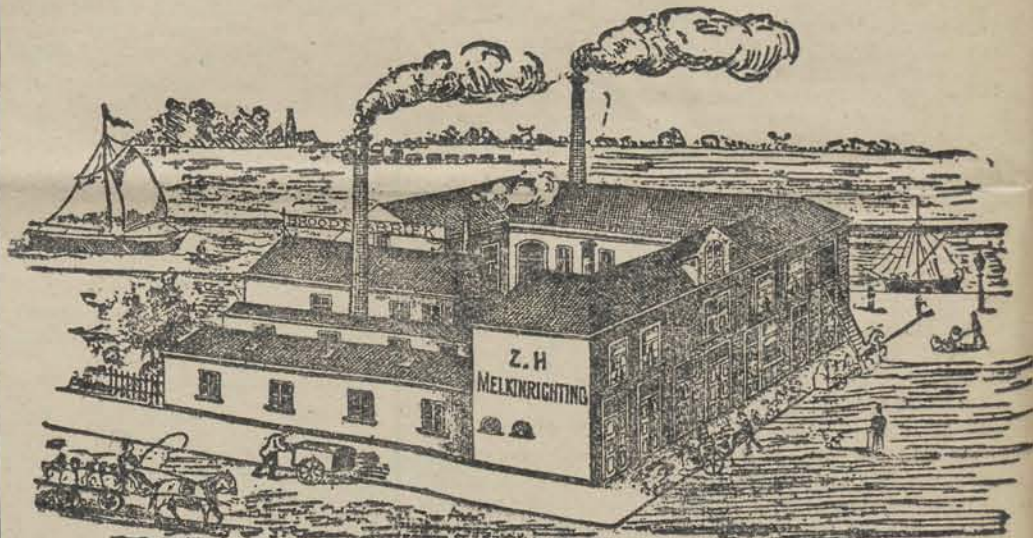
Afdeeling Reformkleeding

Zeestraat 29, den Haag.

ONTVANGEN wollen poreuse stoffen, ter vervanging
van flanel en jeager.

Zendt franco stalen en modellen.

ATELIER VOOR REFORM-COSTUUMS.

De Zuid-Hollandsche Broodfabriek,

Waldorpstraat b/d Rijswijksche Weg.

heeft haren snellen bloei te danken aan het leveren van heerlijk brood bereid uit de
ZUIVERSTE GRONDSTOFFEN.

Speciaal adres voor

Zoet Roggebrood en Bruinbrood.

In December wordt 15 pCt. uitgekeerd, welk dividend
gwaarborgd is.